

Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 25 noiembrie 2016
(OR. en)

12504/16

Dosar interinstituțional:
2016/0297 (NLE)

COLAC 76
CFSP/PESC 753

ACTE LEGISLATIVE ȘI ALTE INSTRUMENTE

Subiect: Acord de dialog politic și de cooperare între Uniunea Europeană și statele
sale membre, pe de o parte, și Republica Cuba, pe de altă parte

ACORD DE DIALOG POLITIC ȘI DE COOPERARE
ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ
ȘI STATELE SALE MEMBRE, PE DE O PARTE,
ȘI REPUBLICA CUBA, PE DE ALTĂ PARTE

REGATUL BELGIEI,

REPUBLICA BULGARIA,

REPUBLICA CEHĂ,

REGATUL DANEMARCEI,

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA,

REPUBLICA ESTONIA,

IRLANDA,

REPUBLICA ELENĂ,

REGATUL SPANIEI,

REPUBLICA FRANCEZĂ,

REPUBLICA CROAȚIA,

REPUBLICA ITALIANĂ,

REPUBLICA CIPRU,

REPUBLICA LETONIA,

REPUBLICA LITUANIA,

MARELE DUCAT AL LUXEMBURGULUI,

UNGARIA,

REPUBLICA MALTA,

REGATUL ȚĂRILOR DE JOS,

REPUBLICA AUSTRIA,

REPUBLICA POLONĂ,

REPUBLICA PORTUGHEZĂ,

ROMÂNIA,

REPUBLICA SLOVENIA,

REPUBLICA SLOVACĂ,

REPUBLICA FINLANDA,

REGATUL SUEDEI,

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD,

părți contractante la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, denumite în continuare „statele membre ale Uniunii Europene”, și

UNIUNEA EUROPEANĂ,

pe de o parte, și

REPUBLICA CUBA, denumită în continuare „Cuba”,

pe de altă parte,

AVÂND ÎN VEDERE dorința părților de a-și întări și aprofunda legăturile prin consolidarea dialogului politic, a cooperării și a relațiilor economice și comerciale dintre ele, în spiritul respectului reciproc și al egalității;

SUBLINIIND importanța pe care o acordă consolidării dialogului politic privind aspecte bilaterale și internaționale;

SUBLINIIND voința lor de a coopera în cadrul forurilor internaționale în chestiuni de interes comun;

ȚINÂND SEAMA de angajamentul lor de a promova în continuare parteneriatul strategic instituit între Uniunea Europeană și America Latină și Caraibi și Strategia de parteneriat comună UE-Caraibi și luând în considerare beneficiile reciproce ale cooperării și integrării regionale;

REAFIRMÂND respectul față de suveranitatea, integritatea teritorială și independența politică a Republicii Cuba;

REAFIRMÂNDU-ȘI angajamentul de a consolida multilateralismul eficient și rolul Organizației Națiunilor Unite, precum și angajamentul în privința tuturor principiilor și obiectivelor consacrate în Carta Organizației Națiunilor Unite;

REAFIRMÂNDU-ȘI respectul pentru drepturile universale ale omului, astfel cum sunt prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului și în alte instrumente internaționale relevante în domeniul drepturilor omului;

REAMINTIND angajamentul părților față de principiile recunoscute ale democrației, bunei guvernante și statului de drept;

REAFIRMÂNDU-ȘI angajamentul de a promova pacea și securitatea internațională, precum și soluționarea pașnică a diferendelor, în conformitate cu principiile justiției și ale dreptului internațional;

AVÂND ÎN VEDERE angajamentul părților față de obligațiile internaționale în domeniul dezarmării și neproliferării armelor de distrugere în masă și a vectorilor acestora și față de cooperarea în acest domeniu;

AVÂND ÎN VEDERE angajamentul părților de a combate comerțul ilicit și acumularea de arme de calibru mic și armament ușor, în deplină conformitate cu obligațiile care le revin în temeiul instrumentelor internaționale, și de a coopera în acest domeniu;

CONFIRMÂNDU-ȘI angajamentul de a combate și a elimina toate formele de discriminare, inclusiv discriminarea pe motive de rasă, culoare sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală;

SUBLINIINDU-ȘI angajamentul în ceea ce privește dezvoltarea durabilă și favorabilă incluziunii și conlucrarea pentru a realiza obiectivele Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă;

RECUNOSCÂND statutul de țară insulară în curs de dezvoltare al Cubei și ținând seama de nivelul de dezvoltare al fiecărei părți;

RECUNOSCÂND importanța pe care cooperarea pentru dezvoltare o are în țările în curs de dezvoltare pentru creșterea economică susținută, dezvoltarea durabilă a acestora și realizarea deplină a obiectivelor de dezvoltare convenite la nivel internațional;

BAZÂNDU-SE pe principiul responsabilității partajate și convinge de importanța prevenirii producției, traficului și consumului de droguri ilicite;

REAMINTIND angajamentul părților de a combate corupția, spălarea de bani, criminalitatea organizată, traficul de persoane și introducerea ilegală de migranți;

RECUNOSCÂND necesitatea unei cooperări consolidate în domeniul promovării justiției, al securității cetățenilor și al migrației;

CONȘTIENȚĂ de necesitatea de a promova obiectivele prezentului acord printr-un dialog și o cooperare care să implice toate părțile interesate relevante, inclusiv, după caz, autoritățile regionale și locale, societatea civilă și sectorul privat;

REAMINTIND angajamentele internaționale ale părților legate de dezvoltare socială, inclusiv în domeniul educației, al sănătății și al drepturilor lucrătorilor, precum și angajamentele referitoare la mediu;

REAFIRMÂND dreptul suveran al statelor asupra resurselor lor naturale și responsabilitatea lor de a proteja mediul în conformitate cu legislația lor națională, cu principiile dreptului internațional și cu Declarația Conferinței Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă;

REAFIRMÂND importanța pe care părțile o acordă principiilor și normelor care reglementează comerțul internațional, în special cele prevăzute de Acordul privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului din 15 aprilie 1994 și de acordurile multilaterale anexate la acesta, precum și necesității de a le aplica într-un mod transparent și nediscriminatoriu;

REITERÂNDU-ȘI opoziția față de măsurile coercitive unilaterale cu efect extrateritorial, care contravin dreptului internațional și principiilor liberului schimb, și hotărâte să promoveze abrogarea acestora;

LUÂND ACT de faptul că, în cazul în care părțile decid, în cadrul prezentului acord, să încheie acorduri specifice în domeniul libertății, securității și justiției, pe care Uniunea le-ar putea încheia în temeiul părții a treia titlul V din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, dispozițiile acestor acorduri viitoare nu ar fi obligatorii pentru Regatul Unit și/sau Irlanda, cu excepția cazului în care Uniunea Europeană, în același timp cu Regatul Unit și/sau Irlanda în ceea ce privește relațiile lor bilaterale anterioare, notifică Cubei faptul că Regatului Unit și/sau Irlandei le/îi revin obligații în temeiul acestor acorduri ca parte/părți a/ale Uniunii, în conformitate cu Protocolul nr. 21 privind poziția Regatului Unit și a Irlandei cu privire la spațiul de libertate, securitate și justiție, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. În mod similar, orice măsuri interne ulterioare pe care Uniunea Europeană le-ar putea adopta în temeiul părții a treia titlul V din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene pentru a pune în aplicare prezentul acord nu ar fi obligatorii pentru Regatul Unit și/sau Irlanda, cu excepția cazului în care acestea își comunică intenția de a participa la astfel de măsuri sau de a le accepta, în conformitate cu Protocolul nr. 21. Luând act, de asemenea, de faptul că astfel de acorduri viitoare sau măsuri interne ulterioare ale Uniunii Europene ar intra sub incidența Protocolului nr. 22 privind poziția Danemarcei, anexat la tratatele menționate anterior,

CONVIN DUPĂ CUM URMEAZĂ:

PARTEA I

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 1

Principii

- (1) Părțile își confirmă angajamentul față de un sistem multilateral solid și eficace și față de respectarea deplină a dreptului internațional și a obiectivelor și principiilor consacrate în Carta Organizației Națiunilor Unite („Carta ONU”).
- (2) De asemenea, părțile consideră că un aspect fundamental al prezentului acord îl reprezintă angajamentul lor față de bazele stabilite pentru relațiile dintre Uniunea Europeană și Cuba, care se axează pe egalitate, reciprocitate și respect reciproc.
- (3) Părțile convin că toate acțiunile întreprinse în cadrul prezentului acord se pun în aplicare în conformitate cu propriile lor principii constituționale, cadre juridice, legislații, norme și reglementări, precum și cu instrumentele internaționale aplicabile la care acestea sunt părți.
- (4) Părțile își confirmă angajamentul față de promovarea dezvoltării durabile, care reprezintă un principiu director pentru punerea în aplicare a prezentului acord.

(5) Respectarea și promovarea principiilor democratice, respectarea tuturor drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum sunt prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului, în principalele instrumente internaționale privind drepturile omului și în protocoalele opționale la acestea care sunt aplicabile părților, precum și respectarea statului de drept constituie elemente esențiale ale prezentului acord.

(6) În cadrul cooperării lor, părțile recunosc faptul că toate popoarele au dreptul de a-și stabili în mod liber sistemul politic și de a se dezvolta liber din punct de vedere economic, social și cultural.

ARTICOLUL 2

Obiective

Părțile convin că obiectivele prezentului acord sunt:

- (a) consolidarea și întărirea relațiilor existente dintre părți în materie de dialog politic, cooperare și comerț, pe bază de respect reciproc, reciprocitate, interes comun și respectarea suveranității părților;
- (b) însoțirea procesului de modernizare a economiei și a societății din Cuba prin oferirea unui cadru cuprinzător de dialog și cooperare;

- (c) angajarea într-un dialog orientat spre rezultate pe baza legislației internaționale, menit să consolideze cooperarea bilaterală și angajamentul reciproc în cadrul forurilor internaționale, în special al Organizației Națiunilor Unite, cu scopul de a consolida drepturile omului și democrația, de a realiza o dezvoltare durabilă și de a pune capăt discriminării în toate aspectele sale;
- (d) sprijinirea eforturilor care vizează realizarea obiectivelor înscrise în Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă;
- (e) promovarea relațiilor comerciale și economice în conformitate cu normele și principiile care reglementează comerțul internațional, astfel cum sunt prevăzute în acordurile Organizației Mondiale a Comerțului (OMC);
- (f) consolidarea cooperării regionale în regiunile Caraibi și America Latină cu scopul de a elabora, dacă este posibil, răspunsuri regionale la provocările regionale și globale și de a promova dezvoltarea durabilă a regiunii;
- (g) promovarea înțelegerii prin încurajarea contactelor, a dialogului și a cooperării dintre societățile din Cuba și din țările UE, la toate nivelurile.

PARTEA II

DIALOGUL POLITIC

ARTICOLUL 3

Obiective

Părțile convin să se angajeze într-un dialog politic. Obiectivele acestui dialog sunt:

- (a) consolidarea relațiilor politice și promovarea schimburilor și a înțelegerii reciproce în ceea ce privește chestiuni de interes comun și care fac obiectul unor preocupări comune;
- (b) favorizarea unui schimb amplu de opinii și de informații între părți cu privire la pozițiile lor în forurile internaționale și promovarea încrederii reciproce, definind și consolidând, în același timp, abordări comune, ori de câte ori este posibil;
- (c) consolidarea Organizației Națiunilor Unite ca centru al sistemului multilateral, având în vedere Carta ONU și dreptul internațional, pentru ca această organizație să poată aborda în mod eficace provocările mondiale;
- (d) promovarea în continuare a parteneriatului strategic dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Statelor Latinoamericane și Caraibiene (CELAC).

ARTICOLUL 4

Domenii și modalități

- (1) Părțile convin că dialogul politic se desfășoară la intervale regulate la nivel de înalți funcționari și la nivel politic și acoperă toate aspectele de interes comun, fie la nivel regional, fie la nivel internațional. Chestiunile care urmează să fie abordate în cadrul dialogului politic sunt convenite în prealabil de către părți.
- (2) Dialogul politic dintre părți are scopul de a clarifica interesele și pozițiile ambelor părți și încearcă să stabilească o bază comună pentru inițiative de cooperare bilaterală sau acțiuni multilaterale în domeniile prevăzute în prezentul acord și în alte domenii care ar putea fi adăugate în urma acordului părților.
- (3) Părțile vor stabili dialoguri specifice privind domeniile prevăzute, astfel cum au convenit de comun acord.

ARTICOLUL 5

Drepturile omului

În cadrul dialogului politic general, părțile convin să stabilească un dialog privind drepturile omului, cu scopul de a consolida cooperarea practică dintre părți, atât la nivel multilateral, cât și la nivel bilateral. Ordinea de zi pentru fiecare sesiune de dialog este convenită de către părți, reflectă interesele lor respective și încearcă să abordeze în mod echilibrat drepturile civile și politice și drepturile economice, sociale și culturale.

ARTICOLUL 6

Comerțul ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor și cu alte arme convenționale

- (1) Părțile recunosc că fabricarea, transferul și circulația ilicite de arme de calibru mic și armament ușor, inclusiv de muniție, precum și acumularea în exces a acestora, gestionarea lor necorespunzătoare, securizarea inadecvată a stocurilor de astfel de arme și răspândirea necontrolată a acestora reprezintă în continuare o amenințare gravă la adresa păcii și a securității internaționale.
- (2) Părțile convin să respecte și să pună în aplicare pe deplin obligațiile care le revin și angajamentele pe care și le-au asumat în acest domeniu în temeiul acordurilor internaționale aplicabile și al rezoluțiilor Organizației Națiunilor Unite, precum și al altor instrumente internaționale, având drept cadru recunoscut Programul de acțiune al Organizației Națiunilor Unite pentru prevenirea, combaterea și eradicarea comerțului ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor.
- (3) Părțile reafirmă dreptul inherent la autoapărare în temeiul articolului 51 din Carta ONU și reafirmă, în continuare, dreptul fiecărui stat de a fabrica, importa și deține arme de calibru mic și armament ușor pentru apărare și securitatea națională, precum și pentru capacitatea lor de a participa la operațiunile de menținere a păcii în conformitate cu Carta ONU și pe baza deciziei fiecăreia dintre părți.

(4) Părțile recunosc importanța sistemelor de control intern pentru transferurile de arme convenționale, în conformitate cu instrumentele internaționale prevăzute la alineatul (2). Părțile recunosc importanța aplicării acestor controale într-un mod responsabil, pentru a contribui astfel la pacea, securitatea și stabilitatea internațională și regională, la reducerea suferinței umane, precum și la prevenirea traficului ilicit de arme convenționale sau a deturnării lor către destinatari neautorizați.

(5) Părțile convin, de asemenea, să coopereze la nivel bilateral, regional și internațional și să asigure coordonarea, complementaritatea și sinergia eforturilor lor pentru a se asigura că există legislația, reglementările și procedurile adecvate pentru a exercita un control eficace asupra producției, exporturilor, importurilor, transferurilor sau transferurilor ulterioare de arme de calibru mic și armament ușor și de alte arme convenționale și pentru a preveni, combate și eradica comerțul ilicit cu arme, contribuind astfel la menținerea păcii și a securității internaționale. Părțile convin să instituie un dialog politic regulat care să însoțească și să consolideze acest demers, ținând seama de natura, domeniul de aplicare și amploarea comerțului ilicit cu arme în fiecare dintre părți.

ARTICOLUL 7

Dezarmare și neproliferarea armelor de distrugere în masă

(1) Părțile, reafirmându-și angajamentul față de dezarmarea generală și integrală, consideră că proliferarea armelor nucleare, chimice și biologice și a vectorilor acestora, atât în folosul actorilor statali, cât și al actorilor nestatali, reprezintă una dintre cele mai grave amenințări la adresa păcii, stabilității și securității internaționale.

- (2) Părțile iau act de proclamarea Americii Latine și Caraibilor drept zonă de pace, care include angajamentul statelor din această regiune de a promova dezarmarea nucleară, precum și de statutul Americii Latine și Caraibilor drept zonă fără arme nucleare.
- (3) Părțile convin să coopereze și să contribuie la eforturile internaționale privind dezarmarea, neproliferarea armelor de distrugere în masă, în toate aspectele sale, și a vectorilor acestora, precum și privind controalele naționale ale exporturilor de arme, prin respectarea integrală și prin punerea în aplicare la nivel național a obligațiilor existente care le revin în temeiul tratatelor și acordurilor internaționale privind dezarmarea și neproliferarea, a altor obligații internaționale care sunt aplicabile părților și a principiilor și normelor de drept internațional.
- (4) Părțile convin că această dispoziție reprezintă un element esențial al prezentului acord.
- (5) În plus, părțile convin să facă schimb de opinii și să coopereze în vederea luării de măsuri pentru eventualitatea semnării și a ratificării instrumentelor internaționale relevante sau a aderării la acestea, după caz, și să pună în aplicare și să respecte pe deplin instrumentele la care acestea sunt părți.
- (6) Părțile convin să instituie un dialog regulat cu scopul de a însoți cooperarea lor în acest domeniu.

ARTICOLUL 8

Combaterea terorismului sub toate formele și manifestările acestuia

- (1) Părțile reafirmă importanța prevenirii și combaterii terorismului sub toate formele și manifestările acestuia și convin să coopereze prin schimburi de experiență și de informații, cu respectarea deplină a principiilor prevăzute de Carta ONU, a statului de drept și a dreptului internațional, inclusiv a dreptului internațional privind drepturile omului și a dreptului umanitar, ținând seama de Strategia globală a Organizației Națiunilor Unite (ONU) de combatere a terorismului, inclusă în Rezoluția 60/288 a Adunării Generale a ONU din 8 septembrie 2006 și în revizuirile periodice ale acesteia.
- (2) Părțile acționează în acest sens, în special:
 - (a) în cadrul punerii în aplicare a rezoluțiilor relevante ale ONU, precum și al ratificării și punerii în aplicare a instrumentelor juridice universale împotriva terorismului și a altor instrumente juridice relevante pentru părți;
 - (b) cooperând prin efectuarea unui schimb de informații privind grupările teroriste și rețelele lor de sprijin, în conformitate cu dreptul internațional și intern;
 - (c) cooperând prin efectuarea unui schimb de opinii în ceea ce privește mijloacele, metodele și bunele practici de combatere a terorismului și a incitării la acte teroriste, inclusiv în domeniile tehnice și în materie de formare, precum și în legătură cu prevenirea terorismului;

- (d) cooperând pentru a promova consensul internațional privind combaterea terorismului și a finanțării terorismului și cadrul normativ aferent, precum și prin măsuri care să conducă, cât mai curând posibil, la un acord în ceea ce privește Convenția generală privind terorismul internațional care să completeze instrumentele ONU existente și alte instrumente internaționale aplicabile de combatere a terorismului la care sunt părți;
- (e) promovând cooperarea dintre statele membre ale ONU în vederea punerii efective în aplicare a Strategiei globale a ONU de combatere a terorismului prin toate mijloacele corespunzătoare.

ARTICOLUL 9

Infrațiuni grave de interes internațional

- (1) Părțile reafirmă faptul că infracțiunile cele mai grave care preocupă întreaga comunitate internațională nu ar trebui să rămână nepedepsite și că urmărirea penală a acestora ar trebui asigurată prin luarea de măsuri la nivel intern sau internațional, după caz, inclusiv la nivelul Curții Penale Internaționale.
- (2) Părțile reafirmă importanța cooperării cu aceste instanțe și tribunale, în conformitate cu dreptul fiecărei părți și cu obligațiile internaționale aplicabile.
- (3) Părțile convin că scopurile și principiile Cartei ONU și ale dreptului internațional sunt esențiale pentru o jurisdicție penală internațională eficace și echitabilă, care să completeze sistemele judiciare naționale.

(4) Părțile convin să coopereze în vederea consolidării cadrului juridic în materie de prevenire și pedepsire a infracțiunilor celor mai grave care preocupă comunitatea internațională, printre altele, prin schimb de experiență și consolidarea capacităților în domenii convenite de comun acord.

ARTICOLUL 10

Măsuri coercitive unilaterale

(1) Părțile fac schimb de opinii privind măsurile coercitive de natură unilaterală cu efect extrateritorial care contravin dreptului internațional și normelor comerțului internațional acceptate în mod obișnuit, care afectează ambele părți și care sunt utilizate ca mijloc de presiune politică și economică împotriva statelor și afectează suveranitatea altor state.

(2) Părțile desfășoară un dialog regulat privind aplicarea unor astfel de măsuri, precum și privind prevenirea și atenuarea efectelor lor.

ARTICOLUL 11

Combaterea traficului de persoane și a introducerii ilegale de migranți

(1) În scopul identificării domeniilor și al stabilirii abordărilor pentru acțiuni comune, părțile fac schimb de opinii privind prevenirea și combaterea introducerii ilegale de migranți și a traficului de persoane în toate formele sale, precum și privind asigurarea protecției victimelor în conformitate cu Carta ONU și cu instrumentele internaționale relevante, în special Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special de femei și copii și Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe cale terestră, a aerului și pe mare, precum și cu Planul mondial de acțiune al ONU de combatere a traficului de persoane, adoptat de Adunarea Generală a ONU în Rezoluția 64/293.

(2) Părțile se axează, în special, pe:

- (a) promovarea unor legi și politici conforme dispozițiilor prevăzute de Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, de Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special de femei și copii și de Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe cale terestră, a aerului și pe mare;
- (b) cele mai bune practici și activități având ca scop să contribuie la identificarea, arestarea și urmărirea penală a rețelelor infracționale implicate în introducerea ilegală de migranți și în traficul de persoane și să ofere sprijin victimelor unor astfel de infracțiuni.

ARTICOLUL 12

Combaterea producției, a traficului și a consumului de droguri ilicite

(1) Părțile reafirmă importanța schimbului de opinii și de bune practici cu scopul de a identifica domeniile și de a defini abordările pentru acțiuni comune menite să prevină și să combată producția, traficul și consumul de substanțe ilicite în toate variantele sale, inclusiv de noi substanțe psihoactive, în conformitate cu Carta ONU și cu instrumentele internaționale relevante, în special cele trei convenții principale ale ONU privind controlul drogurilor din 1961, 1971 și 1988, cu declarația politică și cu Declarația privind principiile directoare pentru reducerea cererii de droguri, aprobate în cadrul sesiunii extraordinare a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite privind drogurile din iunie 1998, cu declarația politică și planul de acțiune adoptate în cadrul segmentului la nivel înalt al celei de a 52-a sesiuni a Comisiei Organizației Națiunilor Unite privind stupefiantele din martie 2009 și cu documentul final adoptat la sesiune extraordinară a Adunării generale a Organizației Națiunilor Unite privind problema drogurilor la nivel mondial din aprilie 2016.

(2) De asemenea, părțile depun eforturi pentru a coopera cu alte țări în scopul de a reduce producția și traficul de substanțe ilicite, în deplină conformitate cu dreptul internațional, respectând suveranitatea statelor și principiul responsabilității comune și partajate.

ARTICOLUL 13

Combaterea discriminării rasiale, a xenofobiei și a intoleranței asociate acestora

(1) Părțile se angajează în combaterea la nivel mondial a rasismului, a discriminării rasiale, a xenofobiei și a intoleranței asociate acestora, inclusiv prin ratificarea și punerea în aplicare universală a Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială.

(2) În acest context, părțile fac schimb de bune practici privind strategiile și politicile de promovare a combaterii discriminării rasiale, a xenofobiei și a intoleranței asociate acestora, în special privind punerea în aplicare a Declarației și a programului de acțiune de la Durban pe teritoriul părților, precum și la nivel mondial.

(3) De asemenea, părțile fac schimb de opinii privind modalitățile cele mai eficiente de a pune în aplicare Deceniul internațional al persoanelor de origine africană lansat de Organizația Națiunilor Unite în perioada 2015-2024.

(4) Părțile analizează posibilitatea de a întreprinde acțiuni privind combaterea discriminării rasiale în cadrul Organizației Națiunilor Unite și al altor foruri.

ARTICOLUL 14

Dezvoltarea durabilă

(1) Părțile salută Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și obiectivele de dezvoltare durabilă ale acesteia adoptate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite și se angajează să depună eforturi pentru realizarea lor atât la nivel național, cât și la nivel internațional.

(2) Părțile convin asupra importanței de a eradica sărăcia în toate formele sale și de a realiza dezvoltarea durabilă din punct de vedere economic, social și de mediu, într-un mod echilibrat și integrat. În acest scop, părțile își reafirmă angajamentul de a pune în aplicare Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, potrivit propriilor capacități și circumstanțe.

(3) Părțile recunosc că toate cele 17 obiective de dezvoltare durabilă ale Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă trebuie puse în aplicare pentru a realiza cu succes dezvoltarea durabilă. Părțile convin să facă schimb de opinii cu privire la cele mai bune modalități de a conlucra pentru a realiza obiectivele de dezvoltare durabilă, printre altele, prin:

- (a) promovarea eradicării sărăciei, a foametei, a analfabetismului și a sănătății precare și asigurarea unei creșteri economice susținute, favorabile incluziunii și durabile pentru toți;
- (b) acordarea priorității cuvenite rezolvării comune a tuturor problemelor de mediu, inclusiv a schimbărilor climatice, și promovarea gestionării și a utilizării durabile a apei, a mărilor și a ecosistemelor terestre;
- (c) colaborarea pentru capacitatea femeilor, reducerea inegalităților dintre țări și din interiorul lor, facilitarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții responsabile, eficiente și favorabile incluziunii la toate nivelurile.

(4) Părțile convin să instituie un dialog specific privind Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă cu scopul de a identifica modalități de îmbunătățire a cooperării practice dintre ele în cadrul general al dialogului politic. Ordinea de zi pentru fiecare sesiune de dialog este convenită de către părți.

(5) Părțile se angajează să consolideze parteneriatul mondial pentru dezvoltare, să promoveze coerența politicilor la toate nivelurile și să dezvolte o abordare cuprinzătoare inovatoare pentru mobilizarea și utilizarea eficace a tuturor resurselor publice, private, interne și internaționale disponibile, astfel cum se prevede în Programul de acțiune de la Addis Abeba privind finanțarea pentru dezvoltare.

(6) Părțile recunosc necesitatea de a urmări și de a revizui periodic Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și Programul de acțiune de la Addis Abeba privind finanțarea pentru dezvoltare, la nivel mondial, în cadrul Forumului politic la nivel înalt al ONU privind dezvoltarea durabilă, inclusiv în ceea ce privește mijloacele de punere în aplicare, precum și la nivel național și regional, după caz.

(7) Părțile reafirmă necesitatea ca toate țările dezvoltate să furnizeze 0,7 % din venitul lor național brut pentru asistența oficială pentru dezvoltare și ca economiile emergente și țările cu venituri medii superioare să stabilească obiective pentru a-și spori contribuția la finanțarea publică internațională.

PARTEA III

COOPERARE ȘI DIALOG PRIVIND POLITICILE SECTORIALE

TITLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 15

Obiective

- (1) Obiectivul general al cooperării și al dialogului privind politicile sectoriale în cadrul prezentului acord este de a consolida relațiile bilaterale dintre Uniunea Europeană și Cuba prin facilitarea resurselor, a mecanismelor, a instrumentelor și a procedurilor.
- (2) Părțile convin:
 - (a) să pună în aplicare acțiuni de cooperare care să completeze eforturile Cubei privind dezvoltarea sa durabilă din punct de vedere economic și social, în domeniile identificate ca fiind prioritare și prevăzute la titlurile I-VI din prezenta parte;

- (b) să promoveze dezvoltarea durabilă favorabilă incluziunii prin consolidarea complementarității reciproce dintre creșterea economică, crearea de locuri de muncă, coeziunea și protecția socială și protecția mediului;
- (c) să contribuie la realizarea obiectivelor Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă prin acțiuni de cooperare eficace;
- (d) să promoveze încrederea reciprocă prin intermediul unor schimburi periodice de opinii și identificarea domeniilor de colaborare referitoare la aspecte globale de interes pentru ambele părți.

ARTICOLUL 16

Principii

- (1) Cooperarea sprijină și completează eforturile depuse de părți pentru punerea în aplicare a priorităților stabilite în propriile politici și strategii de dezvoltare.
- (2) Cooperarea este rezultatul unui dialog între părți.
- (3) Activitățile de cooperare sunt stabilite atât la nivel bilateral, cât și la nivel regional și se completează reciproc, astfel încât să susțină obiectivele prevăzute în prezentul acord.
- (4) Părțile promovează participarea tuturor actorilor relevanți la politicile lor de dezvoltare și la cooperarea dintre ele, astfel cum prevede prezentul acord.

- (5) Părțile consolidează eficacitatea cooperării lor acționând în contextul unor cadre convenite reciproc, luând în considerare angajamentele internaționale convenite la nivel multilateral. Părțile promovează armonizarea, alinierea și coordonarea dintre donatori și îndeplinirea obligațiilor reciproce legate de realizarea activităților de cooperare.
- (6) Părțile convin să ia în considerare nivelurile lor diferite de dezvoltare atunci când elaborează activitățile de cooperare.
- (7) Părțile convin să asigure gestionarea transparentă și responsabilă a resurselor financiare puse la dispoziție pentru acțiunile convenite.
- (8) Părțile convin că acțiunile de cooperare în temeiul prezentului acord se realizează în conformitate cu procedurile lor respective stabilite în acest scop.
- (9) Cooperarea are ca scop realizarea unei dezvoltări durabile și multiplicarea capacităților naționale, regionale și locale în vederea obținerii sustenabilității pe termen lung.
- (10) Cooperarea ține seama de toate aspectele transversale.

ARTICOLUL 17

Dialogul privind politicile sectoriale

(1) Părțile depun eforturi să poarte un dialog privind politicile sectoriale în domenii de interes comun. Un astfel de dialog ar putea cuprinde:

- (a) schimbul de informații cu privire la formularea și la planificarea politicilor în sectoarele vizate;
- (b) schimbul de opinii privind armonizarea cadrului juridic al părților cu normele și standardele internaționale, precum și privind punerea în aplicare a acestor norme și standarde;
- (c) schimbul de bune practici în ceea ce privește formularea politicilor sectoriale, coordonarea și gestionarea politicilor sau provocările specifice sectorului.

(2) Părțile depun eforturi pentru a susține dialogul privind politicile sectoriale cu măsuri concrete de cooperare, după caz.

ARTICOLUL 18

Modalități și proceduri de cooperare

- (1) Părțile convin să își dezvolte cooperarea în conformitate cu următoarele modalități și proceduri:
- (a) asistență tehnică și financiară, dialog și schimburi de opinii și de informații ca mijloace de a contribui la punerea în aplicare a obiectivelor prezentului acord;
 - (b) dezvoltarea cooperării bilaterale dintre părți pe baza priorităților convenite care promovează și completează politicile și strategiile de dezvoltare din Cuba;
 - (c) promovarea participării Cubei la programele de cooperare regională ale UE;
 - (d) promovarea participării Cubei la programele de cooperare tematică ale UE;
 - (e) promovarea participării Cubei, în calitate de partener asociat, la programele-cadru ale Uniunii Europene;
 - (f) promovarea cooperării în domenii de interes comun între părți și cu țările terțe;
 - (g) promovarea modalităților și a instrumentelor inovatoare de cooperare și de finanțare pentru îmbunătățirea eficacității cooperării;

- (h) explorarea în continuare a posibilităților practice de cooperare în interesul reciproc al părților.
- (2) Uniunea Europeană informează Cuba cu privire la noile mecanisme și instrumente pentru care Cuba ar putea fi eligibilă.
- (3) Asistența umanitară a UE va fi acordată pe baza necesităților identificate de comun acord și în conformitate cu principiile umanitare, în momentul producerii unor dezastre naturale sau de alt tip.
- (4) Părțile stabilesc de comun acord proceduri de lucru flexibile pentru a garanta eficiența și eficacitatea cooperării. Aceste proceduri de lucru ar putea include, după caz, înființarea unui comitet de coordonare care să se întrunească în mod regulat pentru a planifica, a coordona și a urmări în mod sistematic toate acțiunile de cooperare și activitățile de informare și comunicare care au scopul de a sensibiliza opinia publică cu privire la sprijinul acordat pentru acțiuni de către Uniunea Europeană.
- (5) Cuba, prin entitățile sale delegate competente:
 - (a) efectuează toate procedurile de import, fără a percepe comisioane și taxe vamale pentru mărfurile și factorii de producție având legătură cu acțiunile de cooperare;
 - (b) gestionează, împreună cu autoritățile din domeniul sănătății și agriculturii, controalele sanitare, veterinare și fitosanitare, ori de câte ori este necesar; și

- (c) îndeplinește procedurile de migrare pentru personalul care se deplasează în Cuba atunci când este necesar pentru acțiunile de cooperare convenite, precum și procedurile referitoare la alte autorizații pentru permisele de muncă și de ședere temporare destinate personalului expatriat care lucrează temporar în Cuba.

ARTICOLUL 19

Actorii cooperării

Părțile convin că acțiunile de cooperare vor fi puse în aplicare în conformitate cu procedurile relevante ale acestora de către diferiți actori din cadrul societății, inclusiv de:

- (a) instituțiile guvernului cubanez sau organismele publice desemnate de aceste instituții;
- (b) autoritățile locale de la diferite niveluri;
- (c) organizațiile internaționale și agențiile acestora;
- (d) agențiile de dezvoltare ale statelor membre ale Uniunii Europene; și
- (e) societatea civilă, inclusiv asociațiile științifice, tehnice, culturale, artistice, sportive, de prietenie și solidaritate, organizațiile sociale, sindicatele și cooperativele.

ARTICOLUL 20

Sectoare de cooperare

- (1) Părțile convin să coopereze în special în sectoarele prevăzute la titlurile I-VI din prezenta parte.
- (2) Părțile convin că acțiunile de cooperare care urmează a fi identificate includ următoarele elemente ca vectori orizontali și strategici pentru dezvoltare:
 - (a) dezvoltarea durabilă;
 - (b) drepturile omului și buna guvernare;
 - (c) durabilitatea mediului;
 - (d) prevenirea dezastrelor;
 - (e) perspectiva de gen;
 - (f) persoanele aflate în situații vulnerabile;
 - (g) construirea capacităților naționale și
 - (h) gestionarea cunoștințelor.

ARTICOLUL 21

Resurse pentru cooperare și protejarea intereselor financiare ale părților

(1) Părțile convin să pună la dispoziție resurse adecvate, inclusiv mijloace financiare, în măsura în care acest lucru este permis de resursele și de legislația lor, în vederea îndeplinirii obiectivelor de cooperare prevăzute de prezentul acord.

(2) Părțile utilizează asistența financiară în conformitate cu principiile bunei gestiuni financiare și cooperează cu privire la protejarea intereselor financiare ale acestora. Părțile iau măsuri eficace pentru prevenirea și combaterea fraudei, a corupției și a oricăror alte activități ilegale, printre altele, prin intermediul asistenței administrative reciproce și al asistenței juridice reciproce în domeniile care fac obiectul prezentului acord. Orice alt acord sau instrument de finanțare care urmează să fie încheiat între părți prevede clauze specifice de cooperare financiară privind acțiuni coordonate de control, cum ar fi verificările la fața locului, inspecțiile și măsurile antifraudă, inclusiv, printre altele, acțiunile întreprinse de Oficiul European de Luptă Antifraudă și de Auditorul general al Republicii Cuba.

TITLUL II

DEMOCRAȚIE, DREPTURILE OMULUI ȘI BUNA GUVERNANȚĂ

ARTICOLUL 22

Democrație și drepturile omului

- (1) Conștientă că protecția și promovarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reprezintă în primul rând responsabilitatea guvernelor, ținând seama de semnificația caracteristicilor naționale și regionale și de contextele istorice, culturale și religioase diferite și recunoscând că le revine datoria să protejeze toate drepturile omului și libertățile fundamentale, indiferent de sistemele lor politice, economice și culturale, părțile convin să coopereze în domeniul democrației și al drepturilor omului.
- (2) Părțile recunosc că democrația este bazată pe dorința liber exprimată a oamenilor de a-și stabili propriile sisteme politice, economice, sociale și culturale și pe participarea lor deplină la toate aspectele vieții.
- (3) Părțile convin să coopereze pentru consolidarea democrației și a capacității lor de a pune în aplicare principiile și practicile democrației și ale drepturilor omului, inclusiv drepturile minorităților.

- (4) Cooperarea poate include, printre altele, activități convenite de comun acord de către părți, vizând:
- (a) respectarea și apărarea Declarației universale a drepturilor omului și promovarea și protejarea drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale pentru toți;
 - (b) abordarea drepturilor omului la nivel mondial într-un mod corect și echitabil, în egală măsură și acordându-le aceeași atenție, recunoscând faptul că toate drepturile omului sunt universale, indivizibile, interdependente și interconectate;
 - (c) aplicarea efectivă a instrumentelor internaționale privind drepturile omului și a protocoalelor opționale aplicabile fiecărei părți, precum și a recomandărilor care emană de la organismele pentru drepturile omului ale Organizației Națiunilor Unite și acceptate de către părți;
 - (d) integrarea promovării și protecției drepturilor omului în politicile și planurile de dezvoltare interne;
 - (e) sensibilizarea opiniei publice și promovarea educației cu privire la drepturile omului, democrație și pace;
 - (f) consolidarea instituțiilor democratice și a instituțiilor privind drepturile omului, precum și a cadrelor juridice și instituționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului;
 - (g) dezvoltarea de inițiative comune de interes reciproc în cadrul forurilor multilaterale relevante.

ARTICOLUL 23

Buna guvernare

- (1) Părțile convin că acțiunile de cooperare în domeniul bunei guvernări se bazează pe respectarea strictă a principiilor Cartei ONU și ale dreptului internațional.
- (2) Acțiunile de cooperare pot include, printre altele, activități convenite de comun acord de către părți, vizând:
 - (a) respectarea statului de drept;
 - (b) promovarea unor instituții transparente, responsabile, eficiente, stabile și democratice;
 - (c) schimbul de experiențe și consolidarea capacităților în ceea ce privește aspectele juridice și capacitatea jurisdicțională;
 - (d) schimbul de informații privind sistemele juridice și legislația;
 - (e) promovarea schimbului de bune practici privind buna guvernare, responsabilitatea și gestionarea transparentă la toate nivelurile;
 - (f) conlucrarea pentru obținerea de procese politice mai favorabile incluziunii care să permită participarea veritabilă a tuturor cetățenilor.

ARTICOLUL 24

Consolidarea instituțiilor și a statului de drept

Părțile acordă o importanță deosebită consolidării statului de drept, inclusiv accesului la justiție și la un proces echitabil, precum și întăririi instituțiilor, la toate nivelurile, în domenii legate de asigurarea respectării legii și administrarea justiției.

ARTICOLUL 25

Modernizarea administrației publice

Părțile convin, în vederea modernizării administrațiilor publice ale acestora, să coopereze în ceea ce privește, printre altele:

- (a) îmbunătățirea eficienței organizaționale;
- (b) creșterea eficacității instituțiilor în ceea ce privește serviciile prestate;
- (c) îmbunătățirea gestionării transparente a resurselor publice și a responsabilizării;
- (d) schimbul de experiențe privind îmbunătățirea cadrului juridic și instituțional;
- (e) consolidarea capacităților, printre altele, pentru elaborarea, punerea în aplicare și evaluarea politicilor legate de prestarea serviciilor publice, guvernarea digitală și combaterea corupției;

- (f) schimbul de opinii și de bune practici în ceea ce privește gestionarea finanțelor publice;
- (g) consolidarea proceselor de descentralizare în conformitate cu strategiile naționale de dezvoltare economică și socială ale fiecărei părți.

ARTICOLUL 26

Prevenirea și soluționarea conflictelor

- (1) Părțile convin să facă schimb de experiențe și de bune practici legate de prevenirea și soluționarea conflictelor, pe baza unei înțelegeri comune, în scopul abordării cauzelor profunde ale conflictelor.
- (2) Cooperarea în domeniul prevenirii și soluționării conflictelor urmărește consolidarea capacităților de soluționare a conflictelor și poate include, printre altele, sprijinirea proceselor de mediere, de negociere și de reconciliere și a eforturilor mai ample pentru a favoriza încrederea și consolidarea păcii la nivel regional și internațional.

TITLUL III

PROMOVAREA JUSTIȚIEI, A SECURITĂȚII CETĂȚENILOR ȘI A MIGRAȚIEI

ARTICOLUL 27

Protecția datelor cu caracter personal

- (1) Părțile convin să coopereze pentru a asigura un nivel ridicat de protecție a datelor cu caracter personal în conformitate cu standardele convenite la nivel multilateral și cu alte instrumente și practici juridice internaționale.
- (2) Cooperarea cu privire la protecția datelor cu caracter personal poate include, printre altele, consolidarea capacității, asistența tehnică și schimbul de informații, conform celor convenite de comun acord de către cele două părți.

ARTICOLUL 28

Droguri ilicite

(1) Părțile cooperează pentru a asigura o abordare cuprinzătoare, integrată și echilibrată, care să prevină și să combată problema mondială a drogurilor prin acțiuni eficiente și coordonarea dintre autoritățile competente, în special în domeniile sănătății, educației, asigurării respectării legii, vămilor, afacerilor sociale, justiției și afacerilor interne, cu scopul de a elimina sau de a reduce la minimum producția și de a reduce oferta, traficul, cererea și deținerea de droguri ilicite, în conformitate cu legislația internă privind drogurile ilicite și cu respectarea corespunzătoare a drepturilor omului. Această cooperare urmărește, de asemenea, să atenueze efectele drogurilor ilicite, să asiste victimele prin furnizarea unui tratament nediscriminatoriu și favorabil incluziunii, să abordeze producția și consumul de noi substanțe psihoactive și să prevină în mod mai eficace deturnarea precursorilor drogurilor utilizați pentru fabricarea ilicită a stupefiantelor și a substanțelor psihotrope.

(2) Părțile convin asupra modalităților de cooperare în vederea atingerii obiectivelor menționate. Acțiunile se bazează pe principii convenite de comun acord, în conformitate cu convențiile internaționale relevante, în special cu cele trei convenții principale ale ONU privind controlul drogurilor din 1961, 1971 și 1988, cu declarația politică și cu Declarația privind principiile directoare pentru reducerea cererii de droguri, aprobate în cadrul sesiunii extraordinare a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite privind drogurile din iunie 1998, cu declarația politică și planul de acțiune adoptate în cadrul segmentului la nivel înalt al celei de a 52-a sesiuni a Comisiei Organizației Națiunilor Unite privind stupefiantele din martie 2009 și cu documentul final adoptat la sesiune extraordinară a Adunării generale a Organizației Națiunilor Unite privind problema drogurilor la nivel mondial din aprilie 2016.

(3) Fără a aduce atingere altor mecanisme de cooperare, părțile convin că, la nivel interregional, vor recurge în acest scop la Mecanismul de coordonare și cooperare dintre Uniunea Europeană, America Latină și zona Caraibilor în materie de droguri și convin să coopereze în vederea consolidării eficacității acestuia.

(4) Părțile convin, de asemenea, să coopereze în vederea combaterii criminalității asociate traficului de droguri printr-o coordonare sporită cu organismele și instanțele internaționale relevante, inclusiv în domeniul cooperării polițienești și judiciare.

(5) Părțile vor face schimb de experiență în domenii cum ar fi dezvoltarea politicilor, a legislației și a instituțiilor, formarea personalului, cercetarea în ceea ce privește drogurile, prevenirea, tratamentul, reabilitarea și reintegrarea socială a consumatorilor de droguri, cu scopul de a reduce la minimum consecințele negative pe care abuzul de droguri le are asupra sănătății publice, precum și efectele sociale negative ale problemei drogurilor la nivel mondial.

ARTICOLUL 29

Spălarea de bani

(1) Părțile convin să coopereze, astfel încât să prevină și să combată utilizarea sistemelor lor financiare, a instituțiilor, a întreprinderilor și a profesiilor nefinanciare desemnate în scopul spălării produselor provenite din săvârșirea de infracțiuni cum ar fi traficul ilicit de droguri și corupția, precum și al finanțării terorismului.

(2) Ambele părți convin să facă schimb de bune practici, expertiză, inițiative de consolidare a capacităților și formare, astfel cum s-a convenit de comun acord, în legătură cu asistența tehnică și administrativă, cu scopul de a elabora și a pune în aplicare reglementări și de a asigura funcționarea eficace a mecanismelor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului.

(3) Cooperarea se concentrează pe:

- (a) schimbul de informații relevante conform cadrelor legislative respective ale părților;
- (b) adoptarea și punerea efectivă în aplicare a unor standarde adecvate de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, echivalente cu standardele adoptate de organismele internaționale relevante active în acest domeniu, cum ar fi, după caz, Grupul de Acțiune Financiară Internațională și Grupul de Acțiune Financiară pentru America Latină.

ARTICOLUL 30

Criminalitatea organizată

(1) Părțile convin să coopereze pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate, inclusiv a criminalității transnaționale organizate, și a criminalității financiare. În acest scop, părțile promovează și fac schimb de bune practici și pun în aplicare standardele și instrumentele internaționale relevante convenite, cum ar fi Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și protocoalele adiționale la aceasta, precum și Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției.

(2) De asemenea, părțile convin să coopereze în vederea îmbunătățirii securității cetățenilor, în special prin susținerea politicilor și a strategiilor de securitate. Această cooperare contribuie la prevenirea criminalității și ar putea include activități precum proiecte de cooperare regională între poliție și autoritățile judiciare, programe de formare și schimburi de bune practici privind stabilirea profilului criminalistic. De asemenea, cooperarea cuprinde, printre altele, schimburi de opinii privind cadrele legislative, asistență administrativă și tehnică menită să consolideze capacitățile instituționale și operaționale ale autorităților de asigurare a respectării legii, precum și schimbul de informații și măsuri pentru consolidarea cooperării legate de anchete.

ARTICOLUL 31

Combaterea corupției

- (1) Părțile cooperează în vederea punerii în aplicare și a promovării standardelor și instrumentelor internaționale relevante, cum ar fi Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției.
- (2) Părțile cooperează în special cu privire la:
- (a) îmbunătățirea eficacității organizaționale și garantarea gestionării transparente a resurselor publice și a responsabilității, cu participarea instituțiilor respective create pentru a combate corupția;
 - (b) schimbul de bune practici pentru consolidarea instituțiilor relevante, inclusiv a autorităților de asigurare a respectării legii și a sistemului judiciar;

- (c) prevenirea corupției și a dării și luării de mită în tranzacțiile internaționale;
- (d) evaluarea punerii în aplicare a politicilor de combatere a corupției la nivel local, regional, național și internațional în cadrul mecanismului de revizuire a punerii în aplicare a Convenției ONU împotriva corupției;
- (e) încurajarea acțiunilor care promovează o cultură a transparenței, legalitatea și o schimbare a atitudinii cetățenilor cu privire la practicile de corupție;
- (f) facilitarea măsurilor de identificare și recuperare a activelor, promovarea celor mai bune practici și consolidarea capacităților.

ARTICOLUL 32

Comerțul ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor

- (1) Părțile convin să coopereze în ceea ce privește prevenirea și combaterea traficului ilicit de arme de calibru mic și armament ușor, inclusiv de piese, componente ale acestora și muniție, punând în aplicare cadrul recunoscut al Programului de acțiune al ONU pentru prevenirea, combaterea și eradicarea comerțului ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor. În acest context, părțile convin să coopereze pentru a face schimb de experiențe și de formare între autoritățile competente, inclusiv autoritățile vamale, poliție și autoritățile de control.

(2) După cum se prevede în Programul de acțiune al ONU menționat la alineatul (1), părțile reafirmă în acest context, printre altele, dreptul inherent la autoapărare individuală sau colectivă în conformitate cu articolul 51 din Carta ONU, dreptul fiecărui stat de a fabrica, importa și deține arme de calibru mic și armament ușor pentru autoapărare și securitatea națională, precum și pentru capacitatea de a participa la operațiunile de menținere a păcii în conformitate cu Carta ONU și pe baza deciziei fiecăreia dintre părți.

ARTICOLUL 33

Combaterea terorismului

(1) Părțile vor coopera în ceea ce privește combaterea terorismului, punând în aplicare cadrul și standardele convenite la articolul 8.

(2) De asemenea, părțile cooperează pentru a se asigura că orice persoană care participă la finanțarea, planificarea, pregătirea sau săvârșirea actelor teroriste sau care sprijină actele teroriste este adusă în fața justiției. Părțile convin să combată terorismul în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Organizației Națiunilor Unite, respectând în același timp suveranitatea părților, garanțiile procedurale, drepturile omului și libertățile fundamentale.

(3) Părțile convin să coopereze pentru prevenirea și eradicarea actelor de terorism prin intermediul cooperării polițienești și judiciare.

(4) Părțile, care s-au angajat să urmeze Strategia mondială a ONU de combatere a terorismului, ar trebui să promoveze punerea echilibrată în aplicare a acesteia și convin să întreprindă acțiunile menționate în strategie, după caz, în modul cel mai eficace pentru a pune capăt amenințării terorismului.

(5) Părțile convin, de asemenea, să coopereze în cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru finalizarea proiectului de acord referitor la Convenția generală privind terorismul internațional.

ARTICOLUL 34

Migrație, traficul de persoane și introducerea ilegală de migranți

(1) Cooperarea se desfășoară din perspectiva consultărilor dintre părți cu privire la necesitățile și pozițiile acestora și este pusă în aplicare în conformitate cu cadrele legislative ale părților. Aceasta se va concentra în principal pe:

- (a) cauzele profunde ale migrației;
- (b) dezvoltarea și punerea în aplicare a legislației și a practicilor naționale cu privire la protecția internațională, în conformitate cu principiile și normele de drept internațional, inclusiv cu principiul protecției internaționale în cazurile în care acesta se aplică;
- (c) normele privind admisia, drepturile și statutul persoanelor admise, tratamentul echitabil și integrarea în societate a rezidenților legali, educația și formarea migranților legali și măsurile de combatere a rasismului și a xenofobiei, precum și toate dispozițiile aplicabile privind drepturile omului în cazul migranților;

- (d) evaluarea mecanismelor și a politicilor pentru a înlesni transferurile bănești ale migranților;
 - (e) schimburile de opinii și de bune practici și dezbaterea pe teme de interes comun referitoare la migrația circulară și la prevenirea exodului de creiere;
 - (f) schimbul de experiențe și de bune practici, cooperarea tehnică, tehnologică, operațională și judiciară, în funcție de necesități și de comun acord, cu privire la chestiuni legate de abordarea traficului de persoane și a introducerii ilegale de migranți, inclusiv combaterea rețelelor și a organizațiilor criminale de traficanți și de persoane care introduc ilegal migranți, precum și furnizarea de protecție, asistență și sprijin victimelor acestor infracțiuni;
 - (g) returnarea, în condiții umane, sigure și demne, a persoanelor aflate în situație de ședere ilegală pe teritoriul celeilalte părți, cu respectarea deplină a drepturilor omului, precum și promovarea returnării voluntare și a readmisiei acestor persoane în conformitate cu alineatul (2);
 - (h) măsuri de sprijin care au ca scop reintegrarea durabilă a persoanelor returnate.
- (2) În cadrul cooperării care vizează prevenirea și ținerea sub control a imigrației ilegale, părțile, fără a aduce atingere necesității de a proteja victimele traficului de persoane, convin, de asemenea:
- (a) să identifice persoanele care se pretind resortisanți ai fiecărei părți și să îi readmită pe propriii resortisanți care sunt prezenți în mod ilegal pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene sau pe teritoriul Cubei în termenul prevăzut și în conformitate cu normele și procedurile stabilite de legislația în materie de migrație aplicabilă statelor membre ale Uniunii Europene și Cubei, la cerere și fără întârzieri nejustificate ori alte formalități, odată ce s-a stabilit cetățenia;

(b) să furnizeze propriilor resortisanți care urmează a fi readmiși documentele de identitate corespunzătoare în acest scop.

(3) Părțile convin să negocieze, la cerere și cât mai curând posibil, un acord care să reglementeze obligațiile specifice ale statelor membre ale Uniunii Europene și ale Cubei în materie de migrație, inclusiv de readmisie.

ARTICOLUL 35

Protecție consulară

Cuba este de acord ca autoritățile diplomatice și consulare ale oricărui stat membru reprezentat al Uniunii Europene să ofere protecție oricărui resortisant al unui alt stat membru care nu are o reprezentanță permanentă care să fie efectiv în măsură să îi furnizeze protecție consulară, în aceleași condiții ca și resortisanților statului membru respectiv al Uniunii Europene.

ARTICOLUL 36

Societatea civilă

Părțile recunosc contribuția potențială a societății civile, inclusiv a mediului academic, a grupurilor de reflecție și a mass-media, la îndeplinirea obiectivelor prezentului acord. Părțile convin să promoveze acțiuni care să sprijine o mai mare participare a societății civile la formularea și punerea în aplicare a activităților relevante de dezvoltare și cooperare sectorială, inclusiv prin consolidarea capacităților.

TITLUL IV

DEZVOLTARE SOCIALĂ ȘI COEZIUNE SOCIALĂ

ARTICOLUL 37

Dezvoltare socială și coeziune socială

- (1) Recunoscând faptul că dezvoltarea socială ar trebui să evolueze în paralel cu dezvoltarea economică, părțile convin să coopereze pentru a consolida coeziunea socială prin reducerea sărăciei, a nedreptăților, a inegalității și a excluziunii sociale, în special în vederea îndeplinirii obiectivelor Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă și a obiectivului convenit la nivel internațional de promovare a muncii decente pentru toți. Pentru a realiza aceste obiective, părțile mobilizează resurse financiare semnificative, atât din resurse de cooperare, cât și din resurse interne.
- (2) În acest scop, părțile cooperează pentru a promova și a face schimb de bune practici privind:
- (a) politicile economice cu o viziune socială orientată către o societate mai favorabilă incluziunii și cu o mai bună distribuție a veniturilor în vederea reducerii inegalității și inechității;
 - (b) politicile comerciale și de investiții, ținând cont de legătura dintre comerț și dezvoltarea durabilă, comerțul echitabil, dezvoltarea întreprinderilor de stat și private din mediul rural și urban și a organizațiilor reprezentanților acestora și responsabilitatea socială a întreprinderilor;

- (c) politicile bugetare echitabile și solide care să permită o mai bună redistribuire a averii și să asigure niveluri adecvate ale cheltuielilor sociale;
- (d) cheltuielile publice eficiente în domeniul social, legate de obiective sociale clar identificate, evoluând către o abordare orientată spre rezultate;
- (e) îmbunătățirea și consolidarea politicilor sociale eficace și a accesului echitabil la serviciile sociale pentru toți într-o serie de sectoare, cum ar fi educația, sănătatea, nutriția, canalizarea, locuințele, justiția și securitatea socială;
- (f) politicile de ocupare a forței de muncă orientate către asigurarea unei munci decente pentru toți, în conformitate cu standardele de muncă internaționale și naționale și crearea de oportunități economice vizând în special grupurile cele mai sărace și mai vulnerabile și regiunile cele mai dezavantajate;
- (g) sistemele de protecție socială mai favorabile incluziunii și mai cuprinzătoare în ceea ce privește, printre altele, pensiile, sănătatea, accidentele și șomajul, pe baza principiului solidarității și a principiului nediscriminării;
- (h) strategiile și politicile de combatere a xenofobiei și a discriminării pe criterii legate, printre altele, de gen, rasă, convingeri, etnie sau handicap;
- (i) politicile și programele specifice dedicate tinerilor în vederea promovării integrării lor depline în viața economică, politică și socială.

(3) Părțile convin să stimuleze schimbul de informații și de experiențe privind aspectele legate de dezvoltarea socială și de coeziune din cadrul planurilor sau al programelor interne.

ARTICOLUL 38

Ocuparea forței de muncă și protecția socială

Părțile convin să coopereze pentru promovarea ocupării forței de muncă și a protecției sociale prin acțiuni și programe care vizează, în special:

- (a) asigurarea unei munci decente pentru toți;
- (b) crearea unor piețe ale forței de muncă mai favorabile incluziunii și funcționale;
- (c) extinderea acoperirii protecției sociale;
- (d) promovarea dialogului social;
- (e) asigurarea respectării standardelor fundamentale de muncă identificate în convențiile Organizației Internaționale a Muncii;
- (f) abordarea problemelor legate de economia informală;
- (g) acordarea unei atenții speciale grupurilor dezavantajate și combaterii discriminării;

- (h) dezvoltarea calității resurselor umane prin îmbunătățirea educației și a formării, inclusiv a formării profesionale eficace;
- (i) ameliorarea condițiilor de sănătate și de securitate la locul de muncă, în special prin consolidarea inspectoratelor muncii și sprijinirea îmbunătățirilor în materie de sănătate și siguranță;
- (j) stimularea creării de locuri de muncă și a antreprenoriatului prin consolidarea cadrului instituțional necesar creării de întreprinderi și prin facilitarea accesului la credite.

ARTICOLUL 39

Educație

- (1) Părțile convin să facă schimb de experiențe și de bune practici în ceea ce privește dezvoltarea continuă a educației la toate nivelurile.
- (2) Părțile convin că acțiunile de cooperare sprijină dezvoltarea resurselor umane la toate nivelurile de educație, în special la nivelul învățământului superior, și acoperă necesitățile speciale. Părțile promovează schimbul de studenți, cercetători și cadre universitare prin intermediul programelor existente și consolidează dezvoltarea capacităților în vederea modernizării sistemelor lor de învățământ superior.

ARTICOLUL 40

Sănătate publică

- (1) Părțile convin să coopereze în domenii de interes comun din sectorul sănătății, în special cercetarea științifică, gestionarea sistemelor de sănătate, nutriție, produse farmaceutice, medicina preventivă și sănătatea sexuală și a reproducerii, inclusiv prevenirea și controlul bolilor transmisibile, cum ar fi HIV/SIDA, al bolilor netransmisibile, cum ar fi cancerul și afecțiunile cardiace, și al altor amenințări majore la adresa sănătății, cum ar fi denga, Chikungunya și Zika. Părțile convin, de asemenea, să coopereze pentru a promova punerea în aplicare a acordurilor internaționale din domeniul sănătății la care acestea sunt părți.
- (2) Părțile convin să acorde o atenție specială acțiunilor și programelor regionale puse în aplicare în domeniul sănătății publice.

ARTICOLUL 41

Protecția consumatorilor

Părțile convin să coopereze în ceea ce privește chestiunile legate de protecția consumatorilor în vederea protejării sănătății umane și a intereselor consumatorilor.

ARTICOLUL 42

Cultură și patrimoniu

- (1) Părțile se angajează să promoveze cooperarea în domeniul culturii, inclusiv al patrimoniului cultural, cu respectarea corespunzătoare a diversității lor. În conformitate cu legislația respectivă a părților, această cooperare consolidează înțelegerea reciprocă și dialogul intercultural și încurajează schimburi culturale echilibrate și contacte cu actori relevanți, inclusiv cu organizații ale societății civile din ambele părți.
- (2) Părțile promovează cooperarea în domeniul artei, literaturii și muzicii, inclusiv prin schimb de experiențe.
- (3) Cooperarea dintre părți se desfășoară în conformitate cu dispozițiile interne relevante privind dreptul de autor și cu alte dispoziții privind chestiunile culturale, precum și cu acordurile internaționale la care acestea sunt părți.
- (4) Părțile convin să promoveze cooperarea în vederea restaurării și a gestionării durabile a patrimoniului. Cooperarea include, printre altele, conservarea și promovarea patrimoniului natural și cultural material și imaterial, inclusiv prevenirea și combaterea traficului ilicit cu obiecte de patrimoniu cultural, în conformitate cu instrumentele internaționale relevante.
- (5) Părțile convin să promoveze cooperarea în sectorul audiovizual și al mass-media, inclusiv al radioului și al presei, prin inițiative comune în materie de formare, precum și prin activități de dezvoltare, de producție și de distribuție în domeniul audiovizualului, inclusiv în domeniul educației și culturii.

(6) Părțile încurajează coordonarea în contextul UNESCO, în vederea promovării diversității culturale, printre altele prin consultări cu privire la ratificarea și punerea în aplicare a Convenției UNESCO asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale. Cooperarea include, de asemenea, promovarea diversității culturale.

ARTICOLUL 43

Persoanele aflate în situații vulnerabile

(1) Părțile convin că acțiunile de cooperare în favoarea persoanelor vulnerabile acordă prioritate măsurilor, inclusiv politicilor și proiectelor inovatoare, care implică persoane aflate într-o situație vulnerabilă. Cooperarea ar trebui să aibă ca obiectiv promovarea dezvoltării umane, îmbunătățirea condițiilor de trai și promovarea integrării depline a acestor persoane în societate.

(2) Cooperarea include schimbul de experiențe privind protecția drepturilor omului, promovarea și punerea în aplicare a unor politici menite să asigure egalitatea de șanse pentru persoanele aflate într-o situație vulnerabilă, crearea de oportunități economice și promovarea unor politici sociale specifice care vizează dezvoltarea capacităților umane prin educație și formare, accesul la serviciile sociale de bază, la sistemele de protecție socială și la justiție, punându-se un accent deosebit, printre altele, asupra persoanelor cu handicap și a familiilor acestora, a copiilor și a persoanelor în vârstă.

ARTICOLUL 44

Perspectiva de gen

- (1) Părțile convin că acțiunile de cooperare contribuie la consolidarea politicilor, programelor și mecanismelor menite să asigure, să îmbunătățească și să extindă participarea egală și șansele egale de participare pentru bărbați și femei în viața politică, economică, socială și culturală, în special în vederea punerii efective în aplicare a Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei și a Declarației și a Platformei de acțiune de la Beijing. După caz, se întreprind acțiuni afirmative în sprijinul femeilor.
- (2) Cooperarea promovează integrarea perspectivei de gen în toate domeniile relevante ale cooperării, inclusiv în politicile publice, în strategiile și în acțiunile de dezvoltare, precum și în indicatorii care măsoară impactul acestora.
- (3) De asemenea, cooperarea contribuie la facilitarea accesului egal al bărbaților și al femeilor la toate serviciile și resursele, permițându-le să-și exercite pe deplin drepturile fundamentale, cum ar fi în ceea ce privește educația, sănătatea, formarea profesională, șansele de angajare, procesele decizionale politice, structurile de guvernare și întreprinderile private.
- (4) O atenție specială se acordă programelor care vizează prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor.

ARTICOLUL 45

Tineret

- (1) Cooperarea dintre părți susține toate politicile relevante legate de tineret ale fiecărei părți. Aceasta include sprijinul acordat pentru formare și ocuparea forței de muncă, pentru politicile în domeniul familiei și educație, precum și oferirea de șanse de angajare pentru tineri, promovarea schimbului de experiențe privind programele de prevenire a delinvenței juvenile și de reintegrare în viața economică și socială.
- (2) Părțile convin să promoveze participarea activă a tinerilor în societate, inclusiv în ceea ce privește definirea politicilor care contribuie la dezvoltarea tinerilor și au un impact asupra vieții lor.
- (3) Ambele părți convin să promoveze punerea în aplicare a unor programe menite să încurajeze cooperarea dintre organizațiile de tineret, inclusiv a unor programe de schimb.

ARTICOLUL 46

Dezvoltarea comunității locale

- (1) Părțile convin să coopereze pentru a promova dezvoltarea durabilă a comunității locale prin intermediul unor acțiuni integrate care să stimuleze inițiativele diversilor susținători ai dezvoltării economice locale și pentru a sprijini absorbția resurselor existente la nivelul comunității locale.

- (2) Cooperarea ar putea sprijini acțiuni precum:
- (a) inițiative locale, conform planului strategic teritorial al fiecărei părți;
 - (b) consolidarea capacităților de gestiune economică a entităților de producție și a furnizorilor de servicii de pe plan local.

TITLUL V

MEDIU, GESTIONAREA RISCURILOR DE DEZASTRE ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

ARTICOLUL 47

Cooperarea în domeniul mediului și al schimbărilor climatice

- (1) Părțile convin să coopereze în vederea protejării și îmbunătățirii calității mediului la nivel local, regional și mondial, în vederea obținerii unei dezvoltări durabile.
- (2) Părțile, conștiente de impactul prezentului acord, acordă atenția cuvenită relației dintre dezvoltare și mediu. Părțile depun eforturi pentru a valorifica oportunitățile de investiții oferite de tehnologiile curate.

- (3) Cooperarea facilitează, de asemenea, progresele în cadrul conferințelor internaționale relevante și promovează punerea în aplicare efectivă a acordurilor multilaterale și a principiilor convenite prin acestea în domenii cum ar fi biodiversitatea, schimbările climatice, deșertificarea, seceta și gestionarea substanțelor chimice.
- (4) Cooperarea abordează, în special:
- (a) conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale, a biodiversității și a ecosistemelor, inclusiv a pădurilor și a resurselor piscicole, precum și a serviciilor pe care le furnizează aceste ecosisteme;
 - (b) combaterea poluării apelor dulci și marine, a aerului și a solului, inclusiv prin buna gestionare a deșeurilor, a apelor uzate, a substanțelor chimice și a altor substanțe și materiale periculoase;
 - (c) chestiuni globale, cum ar fi schimbările climatice, diminuarea stratului de ozon, deșertificarea și seceta, despăduririle, protejarea zonelor de coastă, conservarea biodiversității și biosecuritatea.
- (5) În acest context, cooperarea își propune să faciliteze inițiativele comune în domeniul atenuării schimbărilor climatice și al adaptării la acestea, inclusiv consolidarea politicilor de abordare a schimbărilor climatice.

- (6) Cooperarea poate implica măsuri precum:
- (a) promovarea dialogului în materie de politici și a punerii sale în aplicare, schimbul de informații și experiențe privind legislația în domeniul mediului, normele tehnice și producția mai curată și cele mai bune practici de mediu, precum și consolidarea capacităților în vederea îmbunătățirii managementului de mediu și a sistemelor de monitorizare și de control în toate sectoarele și la toate nivelurile de guvernare;
 - (b) transferul și utilizarea de tehnologii curate durabile și de *know-how*, inclusiv crearea de stimulente și mecanisme pentru inovare și pentru protecția mediului;
 - (c) integrarea considerentelor de mediu în alte domenii de politică, inclusiv în gestionarea utilizării terenurilor;
 - (d) promovarea modelelor durabile de producție și consum, inclusiv prin utilizarea durabilă a ecosistemelor, a serviciilor și a mărfurilor;
 - (e) promovarea sensibilizării și educației cu privire la aspectele de mediu și sporirea participării societății civile, în special a comunităților locale, la eforturile privind protecția mediului și dezvoltarea durabilă;
 - (f) încurajarea și promovarea cooperării regionale în domeniul protecției mediului;
 - (g) oferirea de asistență pentru punerea în aplicare și asigurarea respectării acordurilor multilaterale de mediu la care părțile sunt părți.

ARTICOLUL 48

Gestionarea riscurilor de dezastre

(1) Părțile recunosc necesitatea de a gestiona toate riscurile de dezastre care afectează teritoriul unuia sau al mai multor state. Părțile își afirmă angajamentul comun de a îmbunătăți măsurile de prevenire, atenuare, pregătire, răspuns și redresare pentru a spori reziliența societăților și a infrastructurii lor și de a coopera, după caz, la nivel politic bilateral și multilateral, pentru a îmbunătăți rezultatele în materie de gestionare a riscurilor de dezastre.

(2) Părțile convin că obiectivele cooperării în domeniul gestionării riscurilor de dezastre sunt de a reduce vulnerabilitatea și riscurile, de a întări capacitățile de monitorizare și de alertă rapidă și de a crește reziliența Cubei la dezastre, printre altele, prin sprijinirea eforturilor interne, precum și a cadrului regional pentru reducerea vulnerabilității și pentru răspuns la dezastre, în scopul de a consolida cercetarea regională și a disemina cele mai bune practici pe baza învățămintelor desprinse din reducerea riscurilor de dezastre, din măsurile de pregătire, planificare, prevenire, atenuare, răspuns și redresare în acest domeniu.

ARTICOLUL 49

Apă și canalizare

(1) Părțile recunosc necesitatea de a asigura disponibilitatea și gestionarea durabilă a aprovizionării cu apă și a canalizării pentru toți și, prin urmare, convin să coopereze în ceea ce privește, printre altele:

- (a) consolidarea capacităților pentru gestionarea eficientă a aprovizionării cu apă și a rețelelor de canalizare;
 - (b) efectele calității apei asupra indicatorilor de sănătate;
 - (c) modernizarea tehnologiei privind calitatea apei, de la monitorizare și până la laboratoare;
 - (d) programe de educație care promovează necesitatea de a conserva, a utiliza în mod rațional și a gestiona în mod integrat resursele de apă.
- (2) Părțile convin să acorde o atenție specială acțiunilor și programelor de cooperare regionale în acest domeniu.

TITLUL VI

DEZVOLTARE ECONOMICĂ

ARTICOLUL 50

Agricultură, dezvoltare rurală, pescuit și acvacultură

- (1) Părțile convin să coopereze în domeniul agriculturii, al dezvoltării rurale, al pescuitului și al acvaculturii în ceea ce privește, printre altele:
- (a) ameliorarea productivității și a producției;

- (b) sporirea calității produselor agricole, de pescuit și de acvacultură;
- (c) dezvoltarea agriculturii urbane și suburbane;
- (d) consolidarea lanțurilor de producție;
- (e) dezvoltarea rurală;
- (f) promovarea unui stil de viață sănătos pentru creșterea nivelului de nutriție;
- (g) dezvoltarea piețelor agricole și ale pescuitului, a piețelor angro și a accesului la credite financiare;
- (h) promovarea serviciilor de dezvoltare a afacerilor pentru cooperative, micile exploatații agricole private și comunitățile de pescuit la scară mică;
- (i) dezvoltarea piețelor acestora și promovarea relațiilor comerciale internaționale;
- (j) dezvoltarea producției ecologice;
- (k) dezvoltarea agriculturii și a acvaculturii durabile prin integrarea cerințelor și a provocărilor de mediu;
- (l) promovarea științei, tehnologiei și inovării relevante pentru agricultură și dezvoltarea rurală, pescuit și acvacultură, precum și prelucrarea industrială a acestor resurse;

- (m) promovarea exploatării și a gestionării durabile a resurselor piscicole;
 - (n) promovarea celor mai bune practici de gestionare a pescuitului;
 - (o) îmbunătățirea colectării de date pentru a ține cont de cele mai bune informații științifice disponibile în vederea evaluării și gestionării stocurilor de pește;
 - (p) consolidarea sistemului de monitorizare, control și supraveghere în domeniul pescuitului;
 - (q) combaterea activităților de pescuit ilegal, nedeclarat și nereglementat;
 - (r) consolidarea cooperării pentru a garanta o capacitate sporită de a dezvolta tehnologii cu valoare adăugată pentru prelucrarea produselor pescărești și de acvacultură.
- (2) Cooperarea poate include, printre altele, oferirea de expertiză tehnică, acordarea de sprijin, consolidarea capacităților și schimbul de informații și de experiențe. Părțile convin să promoveze cooperarea instituțională și să consolideze cooperarea în cadrul organizațiilor internaționale și cu organizațiile interne și regionale de gestionare a pescuitului.
- (3) Părțile încurajează, în zonele predispuse la dezastre, analiza de risc și măsurile adecvate pentru a crește reziliența în cadrul cooperării în materie de securitate alimentară și agricultură.

ARTICOLUL 51

Turism durabil

- (1) Părțile recunosc importanța sectorului turismului pentru dezvoltarea socială și economică a comunităților locale și potențialul economic major al celor două regiuni pentru dezvoltarea afacerilor în acest domeniu.
- (2) În acest scop, părțile convin să coopereze pentru a promova turismul durabil, în special să susțină:
 - (a) elaborarea politicilor pentru a optimiza avantajele socioeconomice ale turismului;
 - (b) crearea și consolidarea produselor de turism prin asigurarea de servicii nefinanciare, formare, asistență tehnică și servicii tehnice;
 - (c) integrarea considerentelor de mediu, culturale și sociale în dezvoltarea sectorului turismului, inclusiv atât protecția, cât și promovarea patrimoniului cultural și a resurselor naturale;
 - (d) implicarea comunităților locale în procesul de dezvoltare a turismului, în special a turismului rural și comunitar și a ecoturismului;
 - (e) strategiile de marketing și de promovare, dezvoltarea capacității instituționale și a resurselor umane, precum și promovarea standardelor internaționale;

- (f) promovarea cooperării și a asocierii între sectorul public și cel privat;
- (g) dezvoltarea de planuri de gestionare pentru dezvoltarea turismului național și regional;
- (h) promovarea tehnologiei informației în domeniul turismului.

ARTICOLUL 52

Cooperarea în domeniile științei, tehnologiei și inovării

(1) Părțile vizează să dezvolte capacitățile științifice, tehnologice și de inovare referitoare la toate activitățile care intră în sfera mecanismelor sau a acordurilor de cooperare de interes reciproc instituite. În acest scop, părțile promovează schimbul de informații și participarea organismelor lor de cercetare, precum și dezvoltarea tehnologică în ceea ce privește următoarele activități de cooperare, în conformitate cu normele lor interne:

- (a) schimbul de informații privind politicile părților în domeniul științei și tehnologiei;
- (b) activități comune de cercetare și dezvoltare menite să încurajeze progresul științific și transferul de tehnologie și *know-how*, inclusiv în ceea ce privește utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor.

- (2) O atenție deosebită se acordă dezvoltării potențialului uman ca bază pe termen lung pentru excelența științifică și tehnologică, precum și creării de legături durabile între comunitățile științifice și tehnologice ale părților, atât la nivel național, cât și la nivel regional. În acest scop, se promovează schimburile de cercetători și de bune practici în proiectele de cercetare.
- (3) Centrele de cercetare, instituțiile de învățământ superior și alte părți interesate situate în Uniunea Europeană și în Cuba sunt implicate în cooperarea în domeniul științei, tehnologiei și cercetării, după caz.
- (4) Părțile convin să utilizeze toate mecanismele pentru a spori numărul profesioniștilor înalt calificați și valoarea acestora, inclusiv prin formare, cercetare colaborativă, burse și schimburi.
- (5) Părțile promovează participarea propriilor entități la programele științifice și tehnologice ale celeilalte părți pentru a atinge excelența științifică reciproc avantajoasă și în conformitate cu propriile dispoziții care reglementează participarea organismelor din țări terțe la astfel de programe.

ARTICOLUL 53

Transferul de tehnologie

- (1) Recunoscând importanța cooperării și a asistenței tehnice în domeniul transferului de tehnologie, inclusiv a proceselor de automatizare, părțile convin să coopereze pentru a promova transferul de tehnologie prin programe academice sau profesionale dedicate transferului de cunoștințe între ele.
- (2) Uniunea Europeană facilitează și promovează accesul Cubei la programele de cercetare și dezvoltare care vizează, printre altele, dezvoltarea tehnologică.

ARTICOLUL 54

Energie, inclusiv energia din surse regenerabile

- (1) Recunoscând importanța tot mai mare a energiei din surse regenerabile și a soluțiilor eficiente din punct de vedere energetic pentru dezvoltarea durabilă, părțile convin că au drept obiectiv comun promovarea cooperării în domeniul energiei, în special cu privire, printre altele, la sursele de energie durabile, curate și regenerabile, la eficiența energetică, la tehnologiile de economisire a energiei, la electrificarea rurală și la integrarea regională a piețelor energiei, aspecte identificate de părți, și aceasta în conformitate cu dreptul intern.

- (2) Cooperarea poate include, printre altele:
- (a) dialogul în materie de politici și cooperarea în sectorul energetic, în special în ceea ce privește consolidarea și diversificarea aprovizionării cu energie și ameliorarea piețelor energiei, inclusiv a producției, a transportului și a distribuției de energie;
 - (b) programe de consolidare a capacităților, transferul de tehnologie și de *know-how* în sectorul energetic, inclusiv lucrările privind standardele de emisie, în special în ceea ce privește eficiența energetică și gestionarea sectorului;
 - (c) promovarea economiei de energie, a eficienței energetice și a energiei din surse regenerabile, precum și a studiilor privind impactul producerii și consumului de energie asupra mediului, în special privind impactul asupra biodiversității, pădurilor și schimbării destinației terenurilor;
 - (d) dezvoltarea de proiecte-pilot privind energia din surse regenerabile și eficiența energetică, în special în domeniile energiei solare, eoliene, energiei din biomasă, energiei hidraulice, energiei valurilor și mareelor;
 - (e) programe pentru a crește sensibilizarea generală a populației și a spori cunoștințele acesteia privind energiile din surse regenerabile și eficiența energetică;
 - (f) reciclarea sau utilizarea energetică a deșeurilor solide și lichide.

ARTICOLUL 55

Transporturi

- (1) Părțile convin că acțiunile de cooperare în domeniul transporturilor se axează pe restructurarea și modernizarea sistemelor de transport și a sistemelor de infrastructură conexe, pe facilitarea și îmbunătățirea circulației pasagerilor și a mărfurilor și pe furnizarea unui acces mai bun la piețele de transport urban, aerian, maritim, pe căile navigabile interioare, feroviar și rutier prin perfecționarea gestionării operaționale și administrative a transporturilor și prin promovarea unor standarde înalte de operare.
- (2) Cooperarea poate cuprinde următoarele aspecte:
- (a) schimburi de informații privind politicile părților, în special în ceea ce privește transportul urban, interconectarea și interoperabilitatea rețelelor de transport multimodal, precum și în ceea ce privește alte chestiuni de interes reciproc;
 - (b) gestionarea căilor navigabile interioare, a drumurilor, a căilor ferate, a porturilor și a aeroporturilor, inclusiv cooperarea adecvată dintre autoritățile de resort;
 - (c) proiecte pentru transferul de tehnologie europeană pentru Sistemul global de navigație prin satelit și centrele de transport public urban;
 - (d) îmbunătățirea standardelor în materie de siguranță și prevenire a poluării, inclusiv cooperarea în cadrul forurilor internaționale relevante, pentru a se asigura o mai bună respectare a standardelor internaționale;
 - (e) activități care promovează dezvoltarea transportului aerian și maritim.

ARTICOLUL 56

Modernizarea modelului economic și social

- (1) Părțile convin să dezvolte acțiuni de cooperare pentru a sprijini consolidarea și modernizarea administrației publice din Cuba și a economiei cubaneze. Părțile convin să sprijine dezvoltarea întreprinderilor și a cooperativelor, punând un accent special pe dezvoltarea locală.
- (2) Această cooperare ar putea fi dezvoltată în domenii de interes reciproc, precum:
 - (a) politici macroeconomice, inclusiv politici bugetare;
 - (b) statistică;
 - (c) sisteme de informații comerciale;
 - (d) măsuri de facilitare a schimburilor comerciale;
 - (e) sisteme și standarde de calitate;
 - (f) sprijin pentru inițiativele de dezvoltare locală;
 - (g) dezvoltarea agroindustrială;
 - (h) controlul și supravegherea de către stat;

(i) organizarea și funcționarea întreprinderilor, inclusiv a întreprinderilor publice.

(3) Părțile convin să promoveze și să încurajeze cooperarea dintre instituții, inclusiv dintre instituțiile sectoriale, care promovează instrumentele pentru sprijinirea IMM-urilor, în special instituțiile al căror obiectiv este îmbunătățirea competitivității, inovarea tehnologică, integrarea în lanțurile valorice, accesul la credite și formarea, precum și consolidarea capacității instituționale și a cadrului instituțional. Părțile convin, de asemenea, să promoveze contactele dintre întreprinderile din ambele părți pentru a sprijini integrarea lor pe piețele internaționale, investițiile și transferul de tehnologie.

ARTICOLUL 57

Statistică

(1) Părțile convin să coopereze pentru a elabora metode și programe statistice mai bune, în conformitate cu standardele internaționale acceptate, inclusiv în ceea ce privește colectarea, prelucrarea, controlul calității și difuzarea statisticilor, în vederea obținerii unor indicatori cu un grad ridicat de comparabilitate între părți, permițând astfel părților să-și definească cerințele în materie de informații statistice în domeniile care fac obiectul prezentului acord. Părțile recunosc utilitatea cooperării bilaterale în sprijinul acestor obiective.

(2) Această cooperare ar putea include, printre altele: schimburi tehnice între Institutul Național de Statistică și Informații din Cuba, institutele de statistică din statele membre ale Uniunii Europene și Eurostat, inclusiv schimbul de oameni de știință; dezvoltarea unor metode îmbunătățite și consecvente de colectare a datelor, de dezagregare, de analiză și de interpretare și organizarea de seminare, grupuri de lucru sau programe care să se completeze capacitățile statistice.

ARTICOLUL 58

Buna guvernanță în domeniul fiscal

- (1) Părțile recunosc necesitatea de a pune în aplicare principiile bunei guvernante în domeniul fiscal, și anume transparența, schimbul de informații și concurența fiscală loială, și se angajează să întreprindă acest demers.
- (2) În conformitate cu competențele lor respective, părțile îmbunătățesc cooperarea internațională în domeniul fiscal, facilitează colectarea veniturilor fiscale legitime și elaborează măsuri pentru punerea în aplicare eficace a standardelor minime ale bunei guvernante în domeniul fiscal.

TITLUL VII

INTEGRARE ȘI COOPERARE REGIONALE

ARTICOLUL 59

Cooperare regională

- (1) Cooperarea sprijină activitățile legate de dezvoltarea cooperării regionale dintre Cuba și vecinii săi din Caraibi în cadrul CARIFORUM, în special în domeniile prioritare identificate în Strategia de parteneriat comună UE-Caraibi. Activitățile ar putea contribui, de asemenea, la consolidarea procesului de integrare regională în regiunea Caraibilor.

(2) Cooperarea consolidează implicarea tuturor sectoarelor, inclusiv a societății civile, în procesul de cooperare și integrare regionale, potrivit condițiilor definite de părți, și include acordarea de sprijin pentru mecanismele de consultare și campaniile de sensibilizare.

(3) Părțile convin să utilizeze toate instrumentele existente de cooperare pentru a promova activitățile menite să dezvolte cooperarea activă dintre Uniunea Europeană și Cuba, dintre Cuba și alte țări și/sau regiuni din America Latină și zona Caraibilor în toate domeniile de cooperare care fac obiectul prezentului acord. Părțile convin să acorde o atenție deosebită programelor de cooperare regională în domeniul cercetării, inovării și educației, precum și dezvoltării în continuare a Spațiului de cunoștințe Uniunea Europeană-America Latină și zona Caraibilor (UE-ALC) cu ajutorul unor inițiative precum „spațiul comun de cercetare” și „spațiul comun al învățământului superior”. Se urmărește asigurarea complementarității între activitățile de cooperare regională și bilaterală.

(4) Părțile urmăresc să facă schimb de opinii și să coopereze pentru a conveni și a elabora acțiuni comune în cadrul forurilor multilaterale.

PARTEA IV

COMERȚ ȘI COOPERARE COMERCIALĂ

ARTICOLUL 60

Obiective

Părțile convin că obiectivele cooperării lor în domeniul comerțului includ, în special:

- (a) consolidarea relațiilor lor comerciale și economice, în special prin promovarea dialogului privind aspecte comerciale și încurajarea unor fluxuri comerciale sporite între părți;
- (b) promovarea integrării Cubei în economia mondială;
- (c) stimularea dezvoltării și diversificării comerțului intraregional, precum și a schimburilor comerciale cu Uniunea Europeană;
- (d) consolidarea contribuției comerțului la dezvoltarea durabilă, inclusiv la aspectele legate de mediu și aspectele sociale;
- (e) sprijinirea diversificării economiei cubaneze și promovarea unui climat de afaceri adecvat;

- (f) încurajarea unui flux mai mare de investiții prin dezvoltarea unui mediu atractiv și stabil pentru investiții reciproce prin intermediul unui dialog consecvent, menit să consolideze înțelegerea și cooperarea în materie de investiții, precum și prin promovarea unui regim de investiții nediscriminatoriu.

TITLUL I

COMERȚ

ARTICOLUL 61

Comerț bazat pe norme

- (1) Părțile recunosc că reducerea substanțială a tarifelor vamale și a altor bariere în calea comerțului, precum și eliminarea tratamentului discriminatoriu în relațiile comerciale internaționale servesc drept instrumente pentru promovarea creșterii economice, a diversificării economice și a prosperității.
- (2) Părțile reafirmă că este în interesul lor comun să facă schimburi comerciale în conformitate cu un sistem comercial multilateral bazat pe norme, în temeiul căruia părților le revine sarcina de a menține întâietatea normelor și de a le pune în aplicare într-un mod eficace, echitabil și echilibrat.

ARTICOLUL 62

Clauza națiunii celei mai favorizate

(1) Fiecare parte acordă clauza națiunii celei mai favorizate mărfurilor celeilalte părți în conformitate cu articolul I din Acordul General pentru Tarife și Comerț din 1994 (GATT), inclusiv cu notele sale interpretative, care sunt încorporate în prezentul acord și devin parte integrantă a acestuia, *mutatis mutandis*.

(2) Alineatul (1) nu se aplică în cazul tratamentului preferențial acordat de oricare dintre părți mărfurilor dintr-o altă țară în conformitate cu acordurile OMC.

ARTICOLUL 63

Tratament național

Fiecare parte acordă tratament național mărfurilor celeilalte părți în conformitate cu articolul III din GATT 1994, inclusiv cu notele sale interpretative, care sunt încorporate în prezentul acord și devin parte integrantă a acestuia, *mutatis mutandis*.

ARTICOLUL 64

Transparență

- (1) Părțile reafirmă principiul transparenței în aplicarea măsurilor lor comerciale și convin că politicile și reglementările care afectează comerțul exterior ar trebui comunicate și explicate în mod clar.
- (2) Părțile convin că părțile interesate ar trebui să aibă posibilitatea de a fi informate asupra reglementărilor fiecărei părți care afectează comerțul internațional.

ARTICOLUL 65

Facilitarea comerțului

Părțile își confirmă angajamentul față de Acordul OMC privind facilitarea comerțului.

ARTICOLUL 66

Bariere tehnice în calea comerțului

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care decurg din Acordul OMC privind barierele tehnice în calea comerțului („Acordul BTC”).

(2) Dispozițiile prezentului articol se aplică reglementărilor tehnice, standardelor și procedurilor de evaluare a conformității, astfel cum sunt definite în Acordul BTC.

(3) Părțile recunosc importanța unor mecanisme eficace de notificare și schimb de informații cu privire la reglementările tehnice, standardele și procedurile de evaluare a conformității, în conformitate cu Acordul BTC.

ARTICOLUL 67

Măsuri sanitare și fitosanitare (SFS)

(1) Părțile reafirmă drepturile, obligațiile, principiile și obiectivele care decurg din Acordul privind aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare, Convenția internațională pentru protecția plantelor, Comisia Codex Alimentarius și Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor.

(2) Părțile recunosc importanța unor mecanisme eficace de consultare, notificare și schimb de informații cu privire la măsurile SFS și la cele legate de bunăstarea animalelor, în cadrul organizațiilor internaționale competente.

ARTICOLUL 68

Apărare comercială

Părțile își reafirmă angajamentele și obligațiile în temeiul următoarelor acorduri ale OMC: Acordul privind măsurile de salvagardare, Acordul privind subvențiile și măsurile compensatorii și Acordul privind punerea în aplicare a articolului VI al GATT 1994.

ARTICOLUL 69

Clauza de revizuire

Părțile pot conveni de comun acord să modifice și să revizuiască prezenta parte în vederea aprofundării relațiilor lor comerciale și de investiții.

ARTICOLUL 70

Clauza privind excepțiile generale

Părțile afirmă că drepturile și obligațiile lor existente care decurg din articolul XX din GATT 1994 și din notele sale interpretative sunt încorporate în prezentul acord și devin parte integrantă a acestuia, *mutatis mutandis*.

TITLUL II

COOPERAREA COMERCIALĂ

ARTICOLUL 71

Vămi

- (1) Părțile promovează și facilitează cooperarea dintre serviciile lor vamale pentru a asigura securitatea frontierelor, a simplifica procedurile vamale și a facilita comerțul legitim, păstrându-și în același timp capacitățile de control.
- (2) Cooperarea conduce, printre altele, la:
 - (a) schimburi de informații privind legislația și procedurile vamale, în special în următoarele domenii:
 - (i) simplificarea și modernizarea procedurilor vamale;
 - (ii) facilitarea operațiunilor de tranzit;
 - (iii) asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale;
 - (iv) relațiile cu mediul de afaceri;

- (v) libera circulație a mărfurilor și integrarea regională;
 - (vi) organizarea privind controlul vamal la frontiere;
- (b) elaborarea de inițiative comune în domenii convenite de comun acord;
- (c) promovarea coordonării între toate serviciile de frontieră relevante, atât pe plan intern, cât și transfrontalier.
- (3) Părțile își acordă asistență administrativă reciprocă în domeniul vamal. În acest scop, părțile pot institui de comun acord instrumente bilaterale.

ARTICOLUL 72

Cooperare privind facilitarea comerțului

- (1) Părțile își confirmă angajamentul de a consolida cooperarea în domeniul facilitării comerțului pentru a se asigura că legislația relevantă, procedurile relevante și capacitatea administrativă a autorităților vamale contribuie la îndeplinirea obiectivelor de a asigura un control eficace și de a facilita comerțul.

- (2) Părțile convin să coopereze, printre altele, în următoarele domenii:
- (a) consolidarea capacităților și furnizarea de expertiză autorităților competente cu privire la chestiuni vamale, inclusiv certificarea și verificarea originii, precum și cu privire la chestiuni tehnice pentru aplicarea procedurilor vamale regionale;
 - (b) aplicarea unor mecanisme și a unor tehnici vamale moderne, inclusiv evaluarea riscului, hotărâri prealabile obligatorii, proceduri simplificate pentru introducerea și acordarea liberului de vamă pentru mărfuri, controale vamale și metode de audit al întreprinderilor;
 - (c) introducerea de proceduri și de practici care reflectă, în măsura posibilului, normele, instrumentele și standardele internaționale aplicabile în domeniul vamal și al comerțului, inclusiv, printre altele, Acordul OMC privind facilitarea comerțului, Convenția internațională pentru simplificarea și armonizarea regimurilor vamale, astfel cum a fost modificată (Convenția de la Kyoto revizuită) și cadrul de standarde al Organizației Mondiale a Vănilor care vizează securizarea și facilitarea comerțului mondial;
 - (d) sistemele de informații și automatizarea procedurilor vamale și a altor proceduri comerciale, în special pentru punerea în aplicare a măsurilor de facilitare a comerțului adresate operatorilor autorizați și serviciilor de informații.

ARTICOLUL 73

Proprietatea intelectuală

- (1) Părțile recunosc importanța cooperării tehnice în materie de proprietate intelectuală, inclusiv a protecției indicațiilor geografice, și convin să coopereze în termeni și condiții convenite de comun acord cu privire la proiectele de cooperare specifice rezultate, în conformitate cu legislația internă a părților și cu acordurile internaționale la care acestea sunt părți.
- (2) Părțile convin să promoveze cooperarea instituțională, schimbul de informații, asistența tehnică, consolidarea capacităților și formarea. Părțile convin să desfășoare cooperarea tehnică în conformitate cu nivelurile lor de dezvoltare socioeconomică, cu prioritățile și necesitățile lor de dezvoltare.
- (3) Părțile convin că activitățile de cooperare contribuie la promovarea inovării tehnologice și la transferul și difuzarea tehnologiei, în avantajul reciproc al producătorilor și al utilizatorilor de cunoștințe tehnologice, într-un mod care să conducă la bunăstare socială și economică și să asigure un echilibru între drepturi și obligații.

ARTICOLUL 74

Cooperarea privind barierele tehnice în calea comerțului

- (1) Părțile recunosc importanța cooperării și a asistenței tehnice în ceea ce privește barierele tehnice în calea comerțului și convin să promoveze cooperarea dintre autoritățile lor care răspund de standardizare, metrologie, acreditare și evaluarea conformității.
- (2) Părțile convin să coopereze, printre altele, în ceea ce privește:
 - (a) consolidarea capacităților și furnizarea de expertiză, inclusiv dezvoltarea și consolidarea infrastructurii relevante, precum și furnizarea de formare și asistență tehnică în materie de reglementări tehnice, standardizare, evaluarea conformității, acreditare și metrologie, printre altele în vederea facilitării înțelegerii și respectării cerințelor Uniunii Europene;
 - (b) promovarea cooperării autorităților competente în cadrul organizațiilor internaționale relevante;
 - (c) schimbul de informații, de experiențe și de bune practici;
 - (d) elaborarea unor puncte de vedere comune;
 - (e) eforturile de a asigura compatibilitatea și convergența în materie de reglementări tehnice și proceduri de evaluare a conformității;

- (f) înlăturarea barierelor inutile în calea comerțului.

ARTICOLUL 75

Siguranța alimentară, chestiuni SFS și aspecte legate de bunăstarea animalelor

- (1) Părțile promovează cooperarea și coordonarea dintre autoritățile competente, inclusiv în cadrul organizațiilor internaționale relevante, în ceea ce privește siguranța alimentară, chestiunile legate de SFS și de bunăstarea animalelor, în beneficiul relațiilor lor comerciale bilaterale. Părțile favorizează cooperarea cu scopul de a recunoaște echivalența și armonizarea măsurilor SFS și furnizează consiliere și asistență tehnică privind punerea în aplicare a acestor măsuri.
- (2) Scopul cooperării în ceea ce privește siguranța alimentară, chestiunile legate de SFS și de bunăstarea animalelor este de a consolida capacitățile fiecărei părți în vederea îmbunătățirii accesului pe piața celeilalte părți, păstrând în același timp nivelul de protecție a oamenilor, animalelor și plantelor, precum și bunăstarea animalelor.
- (3) Cooperarea poate include, printre altele:
 - (a) furnizarea de expertiză privind capacitatea legislativă și tehnică de a elabora și a asigura respectarea legislației, precum și de a dezvolta sisteme oficiale de control SFS, inclusiv programe de eradicare, sisteme de siguranță a alimentelor și de notificare a alertelor, și furnizarea de expertiză privind bunăstarea animalelor;

- (b) sprijinirea dezvoltării și consolidării capacităților instituționale și administrative în Cuba, inclusiv a capacităților de control, pentru a îmbunătăți statutul SFS al acesteia;
- (c) dezvoltarea capacităților Cubei de a respecta cerințele SFS în vederea îmbunătățirii accesului pe piața celeilalte părți, păstrând în același timp nivelul de protecție;
- (d) consolidarea sistemului de control oficial pentru exporturile în Uniunea Europeană prin îmbunătățirea capacităților de analiză și de gestionare a laboratoarelor naționale pentru a îndeplini cerințele prevăzute de legislația Uniunii Europene;
- (e) furnizarea de consiliere și asistență tehnică privind sistemul de reglementare SFS al Uniunii Europene și privind punerea în aplicare a standardelor cerute de piața Uniunii Europene;
- (f) promovarea cooperării în cadrul organizațiilor internaționale relevante (Comitetul SFS al Acordului OMC privind măsurile sanitare și fitosanitare, Convenția internațională pentru protecția plantelor, Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor și Comisia Codex Alimentarius), cu scopul de a ameliora aplicarea standardelor internaționale.

ARTICOLUL 76

Mărfuri tradiționale și artisanale

Părțile recunosc importanța cooperării pentru promovarea producției de mărfuri tradiționale și artisanale.

Mai precis, cooperarea ar putea să se concentreze pe următoarele domenii:

- (a) dezvoltarea capacităților pentru a facilita oportunitățile efective de acces pe piață a mărfurilor artisanale;
- (b) sprijinirea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii din sectoarele urbane și rurale care fabrică și exportă mărfuri artisanale, inclusiv prin consolidarea instituțiilor de sprijin competente;
- (c) promovarea conservării mărfurilor tradiționale;
- (d) îmbunătățirea rezultatelor economice ale producătorilor de mărfuri artisanale.

ARTICOLUL 77

Comerț și dezvoltare durabilă

- (1) Părțile recunosc contribuția la obiectivul dezvoltării durabile pe care o poate avea promovarea reciprocă a politicilor comerciale, de mediu și sociale.
- (2) În vederea completării activităților prevăzute la titlurile III și IV din partea III, părțile convin să coopereze, printre altele, în ceea ce privește:
 - (a) elaborarea de programe și acțiuni privind punerea în aplicare și asigurarea respectării aspectelor legate de comerț din acordurile multilaterale de mediu și din legislațiile de mediu;

- (b) sprijinirea dezvoltării unui cadru favorabil comerțului cu mărfuri și servicii care contribuie la dezvoltarea durabilă, inclusiv prin diseminarea practicilor vizând responsabilitatea socială a întreprinderilor;
- (c) promovarea comerțului cu produse derivate din resurse naturale gestionate în mod durabil, inclusiv prin măsuri eficace cu privire la conservarea și gestionarea durabilă a faunei sălbatice, a pescuitului și a activităților forestiere, precum și elaborarea de măsuri pentru a combate comerțul ilegal cu relevanță pentru mediu, inclusiv prin activități de asigurare a respectării legii și prin cooperare vamală;
- (d) consolidarea capacității instituționale de analiză și acțiune privind comerțul și dezvoltarea durabilă.

ARTICOLUL 78

Cooperarea privind apărarea comercială

Părțile convin să coopereze în domeniul apărării comerciale prin schimbul de experiențe, asistență tehnică și consolidarea capacităților.

ARTICOLUL 79

Reguli de origine

Părțile recunosc că regulile de origine joacă un rol important în cadrul comerțului internațional și convin să coopereze prin furnizarea de asistență tehnică și consolidarea capacităților, precum și prin schimbul de experiențe în acest domeniu.

ARTICOLUL 80

Investiții

Părțile încurajează un flux mai mare de investiții prin cunoașterea reciprocă a legislației relevante și prin dezvoltarea unui mediu atractiv și previzibil pentru investiții reciproce, cu ajutorul unui dialog menit să consolideze înțelegerea și cooperarea în domeniul investițiilor și să promoveze un mediu de afaceri și un regim de investiții stabile, transparente și nediscriminatorii.

PARTEA V

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE ȘI FINALE

ARTICOLUL 81

Consiliul mixt

- (1) prin prezentul acord se instituie un consiliu mixt. Acesta urmărește realizarea obiectivelor prezentului acord și supraveghează punerea în aplicare a acestuia. Consiliul mixt se reunește la nivel ministerial la intervale regulate, care nu depășesc o perioadă de doi ani, și în mod extraordinar, atunci când circumstanțele o impun, dacă părțile convin astfel.
- (2) Consiliul mixt examinează orice aspect major care apare în cadrul prezentului acord, precum și orice alte chestiuni bilaterale, multilaterale sau internaționale de interes comun.
- (3) Consiliul mixt este alcătuit din reprezentanți la nivel ministerial ai părților, în conformitate cu procedurile interne respective ale părților și luând în considerare chestiunile specifice care trebuie abordate.
- (4) Consiliul mixt își stabilește propriul regulament de procedură.
- (5) Președinția Consiliului mixt este deținută alternativ, de la o reuniune la alta, de către un reprezentant al Uniunii Europene și de un reprezentant al Republicii Cuba, în conformitate cu dispozițiile prevăzute în regulamentul de procedură.

(6) În vederea îndeplinirii obiectivelor prezentului acord, Consiliul mixt dispune de putere de decizie. Deciziile sunt obligatorii pentru părți, care iau toate măsurile necesare pentru a le pune în aplicare.

(7) Consiliul mixt poate formula, de asemenea, recomandări adecvate.

(8) Consiliul mixt adoptă decizii și recomandări prin acordul comun al părților. Această procedură se aplică tuturor celorlalte organe de conducere create prin prezentul acord.

ARTICOLUL 82

Comitetul mixt

(1) Consiliul mixt este asistat în îndeplinirea sarcinilor sale de Comitetul mixt, care este alcătuit din reprezentanți ai părților la nivel de înalți funcționari, având în vedere chestiunile specifice care urmează să fie abordate.

(2) Comitetul mixt este responsabil de punerea în aplicare generală a prezentului acord.

(3) Consiliul mixt stabilește regulamentul de procedură al Comitetului mixt.

(4) Comitetul mixt are putere de decizie în cazul în care această competență i-a fost delegată de Consiliul mixt.

(5) Comitetul mixt se reunește în mod normal o dată pe an pentru o analiză de ansamblu a punerii în aplicare a prezentului acord, alternativ la Bruxelles și în Cuba, la o dată și cu o ordine de zi convenite în prealabil de către părți. Pot fi convocate reuniuni speciale de comun acord, la cererea oricăreia dintre părți. Președinția Comitetului mixt este deținută alternativ, de la o reuniune la alta, de către un reprezentant al Uniunii Europene și de un reprezentant al Republicii Cuba.

ARTICOLUL 83

Subcomitete

- (1) Comitetul mixt poate decide să stabilească subcomitete care să îl asiste în îndeplinirea sarcinilor sale. Acesta poate decide modificarea sarcinii atribuite sau dizolvarea oricărui subcomitet.
- (2) Subcomitetele se reunesc o dată pe an sau la cererea oricăreia dintre părți sau a Comitetului mixt, la un nivel adecvat. În cazul reuniunilor față în față, acestea au loc alternativ la Bruxelles sau în Cuba. Reuniunile pot avea loc, de asemenea, prin orice mijloace tehnice de care dispun părțile.
- (3) Președinția subcomitetelor este asigurată în mod alternativ de către un reprezentant al părților, pentru o perioadă de un an.
- (4) Constituirea sau existența unui subcomitet nu împiedică părțile să sesizeze în mod direct Comitetul mixt.

(5) Comitetul mixt adoptă un regulament de procedură care stabilește componența și sarcinile acestor subcomitete, precum și modul lor de funcționare, în cazul în care acestea nu sunt prevăzute de prezentul acord.

(6) Prin prezentul acord se instituie un subcomitet de cooperare. Acesta asistă Comitetul mixt la îndeplinirea sarcinilor sale referitoare la partea III din prezentul acord. De asemenea, Subcomitetul de cooperare:

- (a) abordează orice chestiune legată de cooperare care i-a fost încredințată de Comitetul mixt;
- (b) urmărește punerea generală în aplicare a părții III din prezentul acord;
- (c) dezbate orice aspecte legate de cooperare care pot afecta funcționarea părții III din prezentul acord.

ARTICOLUL 84

Definirea „părților”

În sensul prezentului acord, termenul „părțile” înseamnă Uniunea Europeană sau statele sale membre ori Uniunea Europeană și statele sale membre, în conformitate cu competențele lor respective, pe de o parte, și Republica Cuba, pe de altă parte.

ARTICOLUL 85

Îndeplinirea obligațiilor

- (1) Părțile adoptă orice măsuri generale sau specifice necesare în vederea îndeplinirii obligațiilor care le revin în temeiul prezentului acord și se asigură că respectă obiectivele stabilite în prezentul acord.
- (2) Dacă o parte consideră că o altă parte nu și-a îndeplinit o obligație care îi revine în temeiul prezentului acord, aceasta poate recurge la măsuri adecvate. Înainte de a acționa, în afara cazurilor de urgență specială, partea respectivă prezintă Consiliului mixt, în termen de 30 de zile, toate informațiile pertinente necesare pentru analizarea amănunțită a situației, în vederea identificării unei soluții acceptabile pentru părți. Atunci când se selectează măsurile care urmează să fie adoptate, se acordă prioritate măsurilor care prejudiciază în cea mai mică măsură punerea în aplicare a prezentului acord. Aceste măsuri se notifică imediat celeilalte părți și fac obiectul unor consultări în cadrul Comitetului mixt, în cazul în care cealaltă parte solicită acest lucru.
- (3) Părțile convin că sintagma „cazuri de urgență specială” menționată la alineatul (2) înseamnă un caz de încălcare gravă a prezentului acord de către una dintre părți. De asemenea, părțile convin că sintagma „măsuri adecvate” menționată la alineatul (2) înseamnă măsuri luate în conformitate cu dreptul internațional. Se înțelege că suspendarea este o măsură de ultimă instanță. O încălcare gravă a prezentului acord constă în:
- (a) denunțarea integrală sau parțială a prezentului acord, care nu este sancționată de normele generale de drept internațional;

- (b) încălcarea elementelor esențiale ale prezentului acord, astfel cum se prevede la articolul 1 alineatul (5) și la articolul 7.
- (4) Dacă o parte a recurs la o măsură într-un caz de urgență specială, cealaltă parte poate solicita convocarea de urgență a unei reuniuni a părților în termen de 15 zile.

ARTICOLUL 86

Intrare în vigoare, aplicarea cu titlu provizoriu, durată și denunțarea acordului

- (1) Prezentul acord este aprobat de către părți în conformitate cu propriile proceduri juridice interne.
- (2) Prezentul acord intră în vigoare în prima zi a celei de a doua luni care urmează datei la care părțile și-au notificat reciproc finalizarea procedurilor juridice interne menționate la alineatul (1).
- (3) Fără a aduce atingere alineatului (2), Uniunea Europeană și Cuba aplică prezentul acord, integral sau parțial, cu titlu provizoriu, astfel cum se prevede la prezentul alineat, până la intrarea sa în vigoare și în conformitate cu procedurile interne și cu legislația fiecărei părți, după caz.

Aplicarea cu titlu provizoriu începe în prima zi a celei de a doua luni următoare datei la care Uniunea Europeană și Cuba și-au notificat reciproc următoarele:

- (a) în cazul Uniunii, finalizarea procedurilor interne necesare în acest scop, indicând părțile din acord care se aplică cu titlu provizoriu; și
 - (b) în cazul Cubei, finalizarea procedurilor interne necesare în acest scop, confirmând acordul său cu privire la părțile din acord care se aplică cu titlu provizoriu.
- (4) Prezentul acord se încheie pe o perioadă nedeterminată. Fiecare parte poate notifica în scris celeilalte părți intenția sa de a denunța prezentul acord. Denunțarea produce efecte la șase luni de la data notificării.
- (5) Notificările făcute în conformitate cu prezentul articol se transmit, în cazul Uniunii Europene, Secretariatului General al Consiliului Uniunii Europene și, în cazul Republicii Cuba, Ministerului cubanez al Afacerilor Externe, care sunt depozitarii prezentului acord.

ARTICOLUL 87

Modificare

Prezentul acord poate fi modificat prin acordul scris al părților. Modificările intră în vigoare la o dată care poate fi convenită de părți și după finalizarea cerințelor și a procedurilor lor juridice respective.

ARTICOLUL 88

Aplicare teritorială

Prezentul acord se aplică teritoriilor în care se aplică Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și în condițiile prevăzute de aceste tratate, pe de o parte, și teritoriului Republicii Cuba, pe de altă parte.

ARTICOLUL 89

Texte autentice

Prezentul acord se redactează în dublu exemplar în limbile bulgară, croată, cehă, daneză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, maghiară, italiană, letonă, lituaniană, malteză, olandeză, polonă, portugheză, română, slovacă, slovenă, spaniolă și suedeză, fiecare din aceste texte fiind în egală măsură autentic.

DREPT PENTRU CARE, subsemnații, autorizați în mod corespunzător, semnează prezentul acord.

PENTRU REGATUL BELGIEI
PENTRU REPUBLICA BULGARIA
PENTRU REPUBLICA CEHĂ
PENTRU REGATUL DANEMARCEI
PENTRU REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA
PENTRU REPUBLICA ESTONIA
PENTRU IRLANDA
PENTRU REPUBLICA ELENĂ
PENTRU REGATUL SPANIEI
PENTRU REPUBLICA FRANCEZĂ
PENTRU REPUBLICA CROAȚIA
PENTRU REPUBLICA ITALIANĂ
PENTRU REPUBLICA CIPRU
PENTRU REPUBLICA LETONIA
PENTRU REPUBLICA LITUANIA
PENTRU MARELE DUCAT AL LUXEMBURGULUI
PENTRU UNGARIA
PENTRU REPUBLICA MALTA
PENTRU REGATUL ȚĂRILOR DE JOS
PENTRU REPUBLICA AUSTRIA
PENTRU REPUBLICA POLONĂ
PENTRU REPUBLICA PORTUGHEZĂ
PENTRU ROMÂNIA
PENTRU REPUBLICA SLOVENIA
PENTRU REPUBLICA SLOVACĂ
PENTRU REPUBLICA FINLANDA
PENTRU REGATUL SUEDEI
PENTRU REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD
PENTRU UNIUNEA EUROPEANĂ
PENTRU REPUBLICA CUBA